

PRIJATELJ

ILUSTRIRANA • DRUŽINSKA • REVIIJA
NOVEMBER 1935 LETO IX. ŠTEV. 11

Skodelica

*ie vsakdanji zajtrk in malica naše Brede. Zato
ie močna in zdrava. Matere, dajte svojim otro-
kom samo domač izdelek, in ta je*

*izborne in okusne
dr. Pirčeve sladne kave*

Dr. Pirčeva
sladna kava

Trgovci, kupujte domače blago!

STENSKI KOLEDARJI

z blokom, ki jih je izdala v bogati izberi domača

LITOGRAFIJA ČEMAŽAR JOSIP V LJUBLJANI,

so krasno izdelani in neprimerno cenejši od ino-
zemskih izdelkov.

Ne segajte po manjvrednih tujih proizvodih!

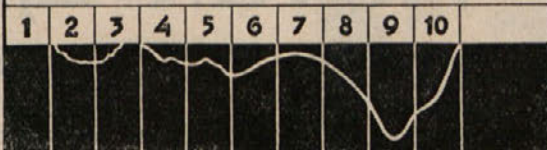
Dober spanec je enak dobremu zdravju

Nervoznost, nemir in nespečnost ter zaradi tega utrujeno telo in ohlapen duh... to so nevarnosti tega časa. Varujte srce in živce, izogibajte se nervoznosti, nespečnosti in srčnih težav. Pijte zajamčeno kofeina prosto kavo Hag. Globok in okrepljen spanec je dandanes bolj ko kdaj pogoj zdravju in zmožnosti za delo.

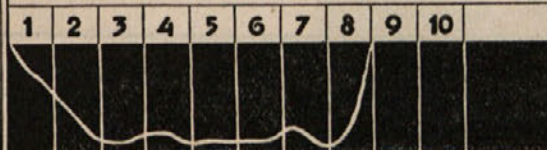
10 ur spanja lahko ne zadošča,
8 ur pa zadošča popolnoma.

PO KOFEINU

Krivulja spalne globine se giblje samo zelo malo in zelo nestalno v razmerju do ločilne krivulje med bdečim (belo) in spečim (črno) stanjem.

PO KAVI HAG

Globok, zdrav spanec se prične že v prvi polovici ure ter poteka vso noč nepretrgoma in mirno.

Kava Hag je pristna kava najfinišne kakovosti. Nič ji ni dodano, le škodljivi kofein ji je odvzet. Sladokusci hvalijo silajni okus in močno aromo kave Hag in njeni stalni uživalci cenijo njeno ugodno učinkovanje na prebavo.

Izkušeni strokovnjaki pravijo kavo Hag v najpopolnejših aparatih poleg najvestnejše čistotne

Sveže pražena kava Hag se dobi v vsaki boljši trgovini z živili v higien. origin. zavilkih po 1/5 in 1/10 kg

KOFEINA PROSTA KAVA HAG

Pristna neškodljiva zrnata kava

„Eno uro mirno, prosim!“

Kako nosimo danes meni nič, tebi nič fotografske aparate po svetu! Kakor bi jih bila že Adam in Eva poznala! Malo je takih, ki znajo svoj, z vsemi praktičnimi pripomočki opremljeni, slikovni strojček ceniti tako, kako bi se spodobilo. Morda niti ne vedo, da je moral njihov veliki prednik J. Nicéphore Niepce, eden izmed začetnikov lepe fotografske umetnosti, delati z navadnim lesenim zabojem, kamor je bil pritril lečo iz zvezdnega daljnogleda svojega očeta. S to svojo pripravo ni potreboval nič manj kakor šest do osem in, da je dobil pri najhujšem solncu na jodovo-srebrni plošči prve obrise predmetov, deset do dvanajst ur, da je postal predmet vsaj približno razločen! Dandanes delamo to z našo razvito optiko in emulzijsko umetnostjo v stotinkah in tisočinkah sekunde — in pri tem nič ne mislimo!

Nestrpni ljudje, ki jim je zelo mučno, če potrebuje fotograf minuto več kakor drugače, naj se potolažijo z naslednjim: Ko je prišel Louis Jacques Mande Daguerre tako daleč, da je znal delati portrete, je morala njegova žrtev sedeti še debelo uro na vročem solncu, dokler ni bila mojstrova plošča dovolj osvetljena. To je bilo leta 1835., torej pred sto leti, pozneje, ko si je fotografija osvojila že ves stari in novi svet, pa so se morali naši predniki še zmeraj vdati v usodo in sedeti po deset do trideset minut na solncu; nesrečniki, ki so imeli preveč temno kožo, pa so si morali obraz celo belo napudrati. Še leta 1841. je moral meščanski kralj Louis Philippe stati pred fotografom Daguerrejem tri in pol minute v pozoru.

Kaj bi storili naši amaterski fotografi, ki se ravna po pravilu »Vi pritisnete, mi vam pa napravimo slike« in nosijo osvetljene filme k trgovcu, da jim jih razvijejo in kopirajo, če bi živeli v časih Daguerreja, Foxa in Talbota! Takrat si je moral namreč vsak fotograf napraviti vse svoje priprave sam, celo plošče! Trideset

let so se vsi posluževali »mokrega postopka«, ki ga je bil uvedel Anglež Frederic Scott Archer. Ta postopek je bil v tem, da je bilo treba predelati plošče, ki so bile polite z jodovim kolodijem in vkopane v srebrovem nitratu, še vlažne. (To delajo še dandanes v reprodukcijski tehniki.) Takratni fotografi so morali vlačiti s seboj razen aparata še ves atelje, kemikalije, plošče, kadi, steklenice in temnico, kajti plošče so morali politi z emulzijo, osvetliti in razviti na istem kraju.

Nihče si dandanes ne more misliti, s kakšnimi težavami je bilo združeno fotografiranje do leta 1871., ko so prišle na trg prve suhe plošče. Iznašel jih je angleški zdravnik Richard Leach Maddox. In kakšne formate so takrat uporabljali: trideset do sto centimetrov v kvadratu! Pomislimo samo, kakšni aparati so bili za to potrebni in kakšna stojala, da so nosila te nestvore! Moderna kamera v formatu 9×12 bi se bila zdela tistim pionirjem fotografije igrača, male kamere zadnjih let (3×4 in še manjše) pa naravnost čudežne.

Kakšna bremena so morali nositi naši dedje-fotografi s seboj, bosta najbolje povedala najlepša dva primera: Fotograf Aimeé Civiale je vzel s seboj v gore za alpske posnetke aparat v formatu 27×37. Ves tovor, ki ga je pri tem potreboval, je tehtal 250 kilogramov in nesti ga je bilo treba 3000 metrov visoko. Neki njegov tovariš, ki je leta 1862. fotografiral na Montblancu, je potreboval za prenos svoje kamere, plošč, kemikalij in temnice pet in dvajset nosačev! Dandanes si obesimo lično usnjeno torbico čez rame in gremo, se peljemo ali pa letimo kamorkoli. Ni potrebno, da bi čakali vročega solnca in stali cele ure pri aparatu, ni nam treba najprej mešati kemikalij in polivati plošč, ni treba iskati najprej skrbno motivov: ob vsaki uri in kjer se nam ljubi, fotografiramo. Samo nekaj prijemov je potrebno. V nekaj sekundah lahko napravimo kopico lepih slik. In doma potem v miru razvijamo, kopiramo in povečujemo, če smo pa še za to preleni, nesemo plošče ali film k trgovcu, ki opravi delo namestu nas.

ČASU PRIMERNO

je, da kupite blago za obleke, plašče, za jesenska in zimska oblačila ter manufakturo sploh pri trrdki

Novak - Ljubljana
Kongresni trg 15, pri nunski cerkvi

Dobro blago / Ogromna izbira / Najnižje cene

Usodno.

»Ali si prebral knjigo 'Kako postane energičen'?'«

»O, seveda.«

»Upam, da z uspehom.«

»Seveda — toda moja žena jo je tudi prebrala!«

Razlika.

Jože: »Ti, kakšna pa je razlika med trobento in poprom.«

Tone: »Vraga, tega pa še ne vem. Kakšna?«

Jože: »Poskusi v oba pihnniti, pa boš videl!«

Sitnosti.

Mati je svoji enajstletni Miciki obzirno razkrila skrivnosti stvarstva in rojstva. Drugi dan pride Micika šele ob eni iz šole — namestu ob dvanajstih. Mati jo vsa v skrbeh vpraša, kje je tako dolgo hodila.

»Veš,« je povedala Micika, »vse deklice sem vprašala, kako so prišle na svet. Nekatere je prinesel Božiček, druge pa štorclja. Takšnih nepotrebnih sitnosti kakor ti z menoj ni imela nobena druga mamica.«

Srečen zakon.

»Ali ste res prepričani, gospa, da je bil vaš mož pijan, ko je prišel snovi domov?«

»Seveda, — ker me je hotel poljubiti!«

Ribe in rake vseh vrst
Vam nudi najceneje
samo specialna trgovina z ribami

JOSIP OGRINC
LJUBLJANA

Gradišče 7
Tel. 25-84

**Krznen
ovratnik**

je seveda tudi letos važen sestavni del zimskega plašča, in to zaradi to-

plote in elegantnega videza. Šal-ovratnik, ki se spušča globoko navzdol, boža obraz tistega, ki ga nosi.

Poleg šala-ovratnika, ki se največ nosi, vidimo tu in tam tudi fazono kravate. Pri plaščih v bogatejši izvedbi so obrobljeni tudi rokavi, večinoma izpod lakta, s krznom.

Največkrat uporabljamo sledeča krzna: perzijanec, klokan dolge dlake (Valabby), skunks in tjulenj. V izložbah firme Tivar lahko vidite vse tukaj opisane plašče. Še bolje pa storite, če greste v prodajalno in pomerite plašče pred ogledalom, da vidite, kako dobro Vam pristoji Tivarjev zimski plašč!

Ali ste že razmišljali o tem – — če pravilno negujete Vaše zobe?

Vi veste: zobje morajo zdržati celo življenje; njih ne morete nadomestiti! Dan na dan jih je treba čistiti — dan na dan celo življenje. Kolika zahteva! Ali se torej ne mora storiti vse, da bo čiščenje zob čim prizanesljivejše?

3 PREDNOSTI jamčijo za Sargov Kalodont:

1. blaga pena specialnega ustnega mila temeljito čisti zobe tudi tam, kamor ne doseže ščetka.
2. izredno fina sestavina prizanesljivo čisti zobno sklenino.
3. sulforicin-oleat Dra Bräunlicha odpravi polagoma nevarni zobni kamen in prepreči, da se ne naredi drug.

ZATO VZEMI **SARGOV KALODONT** **PROTI ZOBNEMU KAMNU** **DOMAČI IZDELEK**

Ali se živali lahko naredo mrtve — — —

Kdor je navajen pozorno opazovati prirodo, je gotovo že opazil, da se znajo nekatere živali, posebno žuželke, na zunanje dražljaje, na mah napraviti mrtve. Če se na primer dotakneš žuželke na listu, se napravi hipoma mrtvo, nakar navadno pade s svoje podlage na tla in ti izgine izpred oči. Običajna razlaga za ta pojav je tale: žival namenoma otrpne, to je njena samoobramba, da uide svojim zasledovalcem. Na hitri pogled se zdi ta razlaga čisto jasna in pravilna. Vendar pa zoologi dvomijo o pravilnosti te razlage; stvar da namreč ni tako preprosta.

Dandanes vemo, da lahko otrpnejo ne le žuželke, temveč tudi drugi brezvretenčarji in celo nekateri vretenčarji. Žabe, salamandre, martinčke, krastače in kače, potem veeverice, domače zajce, morske prasičke, mačke in opice lahko spravimo v nekakšno hipnotično stanje, če jih hitro obrnemo na hrbet in jih nalahko pritiskamo na vrat. To hipnotično stanje je popolnoma enako stanju, ki ga opazujemo v prirodi in o katerem mislimo, da je žival hotoma zapadla vanje. Profesor Hase je delal poizkuse z 2 cm dolgo, tropično, kri pijočo steno, imenovano planstrongylus. Tri leta se je bavil z živalmi, ki jih je dobival iz Venezuele. Omenjeno živalco pripravimo z lahkoto do tega, da otrpne. Zato je prav pripravna za študij tega zagonetnega in zanimivega pojava. Če primemo mirno sedečo živalco s pinceto in jo hitro malo dvignemo, da se s konci nog še dotika tal, otrpne, da stoji trda pokonci. V takem stanju stenico lahko obremenimo kakor osla. Ne bo se zgenila in bo mirno stala četrt ure in še več. Še bolj čudno pa je to, da se žival bliskovito hitro zbudi iz otrplosti, če z lahkim udarcem podlago, na kateri stoji (ne žival), stresemo. To dejstvo postane še bolj za-

nimivo, če vemo, da nasprotno v drugih primerih žival otrpne, če stresemo njeno podlago.

Da se žival zbudi iz otrplosti, večinoma zadostuje, da dahnemo vanjo (toplotni dražljaj). Telo na mah oživi in se postavi v normalno držo.

Otrplost traja različno dolgo. Pri marsikateri živali nam uspe, da jo držimo v otrplosti po več ur. Za to nam nudijo kobilice odlični primer. Pri teh nam uspe poizkus, ki so ga večkrat napravili tudi s hipnotiziranim človekom: z živalmi lahko napravimo tako imenovani »kateleptični most«. Kobilice stresemo, da otrpnejo. Noge in tipalke stisnejo ob telesu in leže nato otrple kakor košček lesa. Tako otrple živali položimo na dve primerno napeti žici, kjer obleže popolnoma odrevenele. Lahko jih celo obtežimo, dokaz, da so mišice močno napete. Pri predavanjih o okulnih znanostih in o hipnozi delajo včasih take poizkuse s človekom. Z opisanim stanjem kobilic imajo ti poizkusi to skupnost, da so tudi pri človeku mišice izredno napete. Človek v hipnotičnem spanju je trd kakor les. Če ga naslonimo na zid, ostane tako naslonjen kakor hlod.

Laik misli, da žival hotoma otrpne. Natančno proučevanje pa je pokazalo, da o kaki zavestni otrpnitvi ne moremo govoriti. To je razvidno že iz ugotovitve, da s streslajem lahko spravimo žival v otrplo stanje ali pa jo iz njega zbudimo. Poudarja se, da otrple živali sovražnik ne zapazi in da žival zato hotoma to dela. Če je žuželka po streslaju otrpla in hoče druga žival kakor ropar planiti nanjo, lahko zopet nastanejo streslaji, ki pa žival prebude iz otrplosti. Tako bi bil uspeh prvega dejanja popolnoma uničen. Dandanes vemo, da moramo otrplo stanje pri mnogih žuželkah smatrati za nehotne pojave, ki jih imenujemo refleks. Nastopajo tako rekoč avtomatično na zunanje dražljaje, zato ne moremo govoriti, da žival to hotoma dela, da bi ušla svojim sovražnikom. I. T.

PROIZVODI HOUBIGANT

PARFUM

PRÉSENCE - QUELQUES FLEURS - BOIS DORMANT - AU MATIN
Ita. . . .

PUDER „QUELQUES FLEURS“

KREME „EN BEAUTÉ“

SUHA ŠMINKA „EN BEAUTÉ“

KREMOVA ŠMINKA „EN BEAUTÉ“

NEIZBRISNI RUŽ ZA USTNE

„EN BEAUTÉ“

Vsi izdelki HOUBIGANT se proizvajajo samo v Franciji,
v vzornih laboratorijih v NEUILLY-sur-SEINE pri Parizu,
pod neprestanim in osebnim nadzorstvom izumiteljev.

PRIJATELJ

ILUSTRIRANA REVIIJA ŠTEVILKA 11 NOVEMBER 1935 LETO IX

PROŠNJA NA GOSPODA MINISTRA FINANC

BEOGRAD.

PRVI UČINEK REDUKCIJE, KI SE JE POKAZAL, ŠE PREDEN JE UREDBA STOPILA V VELJAVO, JE NARAVNOST HUDOURNIŠKO POKONČEVANJE KULTURNIH DOBRIN, KI SI JIH JE NAŠ NAROD VKLJUB VSAKO LETO NARAŠČAJOČEMU GMOTNEMU POMANJKANJU USTVARIL ZLASTI PO PRIZADEVANJU IDEALNIH LJUDI MED DRŽAVNIM URADNIŠTVOM.

V ENAKI MERI KAKOR VSAKDANJI KRUH JE BILA PRI NAS KULTURA GLOBOKO OBČUTENA POTREBA NAJŠIRŠIH SLOJEV. NAŠ NAROD NI IMEL KULTURE ZA LUKSUS IN ZA PRIVILEGIJ BOGATAŠEV, MARVEČ ZA SVOJO ŽIVLJENJSKO DOBRINO. NAJVEČJI PODPORNICI KULTURNEGA DELA SO BILI VSIKDAR UČITELJI, PROFESORJI TER DRŽAVNI URADNIKI IN NAMEŠČENCI, KI SO ZDAJ ZARADI ZNIŽANJA PREJEMKOV PADLI VEČINOMA DALEČ POD GOLI EKSISTENČNI MINIMUM.

PRI TEM SE JE ZAČELA DEMONTAŽA NAŠE KULTURE. PODIRA SE EDINI OBRAMBNI JEZ, KI SI GA JE MOGEL POSTAVITI NAŠ NAROD IZ LASTNIH SREDSTEV ZOPER MATERIALIZACIJO, POSUROVELOST, KORUPTNOST IN NEMORALO ŽIVLJENJA.

TA GOTOVO NEPREDVIDENA POSLEDICA REDUKCIJE PLAČ JE NAJVEČJA KATASTROFA ZA NAROD, KATEREGA MOČ IN POMEN JE BILA NJEGOVA KULTURA. S TEM JE OBSOJEN, DA PADE V PRAVO BARBARSTVO.

UNIČENJE GROZI ZALOŽNIŠTVU, KNJIGOTRŠTVU, TISKARSKI IN KNJIGOVEŠKI OBRTI TER PAPIRNI INDUSTRIJI KOT POSLEDICA ŽE NASTOPAJOČEGA DEMONTIRANJA NAŠE NARODNE KULTURE.

AKO ŽE NE ZARADI KATASTROFALNIH POSLEDIC GOSPODARSKEGA ZNAČAJA, KI JIH JE PREVALILO OBUBOŽANO URADNIŠTVO NA ZGORAJ OMENJENE GOSPODARSKE TVORCE KULTURNIH DOBRIN, ŽE ZARADI TEGA, KER JE NARODU ODVZETA EDINA DUHOVNA OSNOVA ZA UPRAVIČENOST NJEGOVEGA OBSTOJA, PROSIMO, DA KRALJEVSKA VLADA REVIDIRA SVOJO NAREDBO O ZNIŽANJU URADNIŠKIH DOHODKOV.

LJUBLJANA, DNE 1. OKTOBRA 1935.

ZALOŽBA »EVALIT«.

Mlada leta

(Nadaljevanje.)

Rad bi bil šel domov. O, kako lepo bi bilo sedaj v topli delavnici! Tam ob zidu bi v peči ves dan gorelo in on bi pri svojem skobeljniku oblal, žagal in zabijal! Toda Marta mu ni dovolila. Potem je mislil na to, da bi šel v Maribor in si poiskal kakšno službo. Morda bi se kaj dobilo, dasi je zelo težko, saj mu pišejo tovariši, da ni dobiti nobene službe, tisti, ki žive v mestu, imajo kako inštrukcijo, drugi pa obupujejo kakor on. Toda vendar bi poizkusil. A Marta ni hotela nič slišati o tem. Naj bo pri njej, toliko že še zasluži, da lahko živijo skupaj. Tinetu je bilo nerazumljivo, zakaj ga ne pusti stran, ko jima je vendar vedno manj in manj lepo. A je ostal, ker je vedel, da bi bilo še slabše, ko bi šel.

Končno pa vendar ni mogel več strpeti.

Že tri mesece tiči v tem blatu in snegu in ne vidi drugega ko Marto, Martico in Marijo, že tri mesece ne posluša drugega ko te brezsmislne vsakdanje pogovore! Ne more, ne more več tako brez dela pohajkovati vse dni! Sicer vstaja šele ob desetih in hodi spat že ob šestih, toda vendar mu je tistih osem ur dolgih kakor ves mesec. Da bi mogel vsaj čitati, toda nima toliko moči, da bi prečital prvih pet ali deset strani! Poleg tega sovraži vse, kar je v zvezi s knjigami! Šestnajst let je hodil z njimi v šole, šestnajst let je stradal zaradi njih, in sedaj, ko naj bi mu vsaj nekaj povrnilo, sedaj stoji z vsem tem znanjem v življenju brez moči, brez opore. Saj si ne more prislužiti niti toliko, da bi kupil Martici liter mleka!

O, da bi bil ostal rajši doma! Koliko veselja je imel do mizarstva in še sedaj mu je tako čudovito, kadar stopi v delavnico in zadiši okoli njega po lesu in kleju! O, kako vse drugačno bi bilo njegovo življenje! Saj vse šolanje ni pustilo v njem ničesar, na kar bi se mogel sedaj opreti. Tista prva leta, ko je delal v delavnici, pa so mu toliko dala, da še sedaj po desetih letih čuti v sebi toliko sreče in tihe zadovoljnosti sredi lesa!

Da, če noče zblazneti, mora domov, da bo spet slišal glas obliča, žage in kladiva, da mu bodo nosnice polne vonja po lesu in kleju, da mu bo v duši spet zapelo.

Ves teden je ostal doma.

Da, to je vse nekaj drugega. Zunaj sneži in brije, v delavnici pa je toplo in živo.

Oče je bil videti potr in zamišljen. S Tončkom ni nič zadovoljen. Ta ne bo mizar. O veliki noči bo prost, pa ne zna toliko ko Tine, ki se ni nikoli učil. In povrh še pravi, da takoj, ko bo prost, odide z doma. Koliko truda je bilo, da je iz nič postavil take delavnice, sedaj pa

vse zaman. Ali naj mar da delavnico Jerici in Ivanu? Kotnik se ni mogel sprijazniti s tem, dasi je bil Ivan pošten in dober delavec, toda samo delavec, za mojstra pa ni bil. Jerica pa tudi ni za drugega ko za trgovino. Kdo bi kuhal delavcem, ko se Jerica v vseh letih, kar je bila doma, ni naučila niti žgancev skuhati? Sedaj ve Kotnik, da bi bil edino Tine zmožen voditi delavnico. Toda kje je sedaj Tine in kje je mizarstvo!

Štirideset let je vihtel v svojih rekah oblič, žago, kladivo in dleto, postavil delavnice in kupil stroje, in sedaj nima nikogar izmed svojih, ki bi vse to prevzel in vodil! Nič več mu ni pel oblič kakor nekoč, nič več ni žaga drla v les in kladivo je postalo tako težko! Vedno dalje časa je izostajal iz delavnice in zahajal k Polajnarju na četrt ter besedoval s potoškimi kmeti.

Ko pa je prišel Tine domov in mu povedal, da do pomladi ni upati na službo, ga kar ni držalo več doma. Saj je vse zavoženo, saj so se vse niti zapletle!

Toda ko mu je Tine dejal, da bi rad nekaj tenkih deščic, ki bi si jih vzel s seboj, da bi zgoraj na Oglenšaku izžagoval okvir za slike, svečnike in druge stvari z ozkimi žagicami, mu jih je nažagal in izoblal velik sveženj.

Potem je Tine na Oglenšaku ves mesec predsedel za mizo v prednji sobi in žagal. Drobna žagica je plesala pred njim in enakomerno pela. Spet mu je postalo lepo. Kaj vse drugo, sedaj sedi tu ob topli peči in žaga kakor nekoč, ko je še hodil v osnovno šolo! O, kaj mu hočejo sedaj učene razprave njegovih profesorjev, kaj vsa učenost, ki je v knjigah! Tu ima samo tenko desko, na njej so narisane čudne vijuge, in žagica teče po teh črtah, dokler ne pride do tistega mesta, kjer je začel. Tedaj odviije na loku vijak in vzame žagico iz vijugaste odprtine. Po vrsti izpadajo iz deščice majhni vijugasti kosi in v deščici se tvorijo najrazličnejše figure. In čas hitro mineva. Martica sedi ob njem na tleh in se igra s koščki, ki izpadajo, Marta šiva tam ob peči in zdaj pa zdaj kaj vpraša. Včasih pa je sam, in tedaj mu poje les.

Za božič so se odpeljali domov.

Tinetu je bilo, kakor bi prišel v mesto. Tudi Marti. Sredi ljudi, hrupa in šuma je začutil spet, da je človek; tam na Oglenšaku kakor da je pozabil. Saj so vse želje zamrle v njem. Po ves dan je žagal in se oziral skozi okno v gozd, ki je ležal onstran hiše.

Toda doma se je oglasilo iznova:

«Še nič ne boš dobil službe?» ga je izpraševala Lužarica.

«Klanjam se, gospod profesor! Kaj pa služba?» ga je pozdravljala potoški upravitelj.

«Boš še dolgo gori?» ga je izpraševala mati.

«Saj sem dejal, da s profesorsko službo ni nič. Da bi se bil lotil vsaj česa drugega! Najbolje bi pa bilo, ako bi bil ostal doma! Koliko

denarja bi se bilo prihranilo, koliko manj bi bil stradal, in sedaj bi imel delo in zaslužek,» je menil oče.

Tine pa je hodil med njimi in kmalu mu je postalo vse tako zoprno in brezsmiselno.

Lužarica je govorila z njim zviška in če je le mogla, mu je omenila, da živi na stroške njene hčerke. Sramotno se ji je zdelo, da ima brezposelnika za zeta.

Mati je bila tiha, ni mu očitala, pa on je vedel, kaj jo boli. Razumel je, zakaj mu je kupila za božič nove čevlje in obleko, Marti in Martici pa blaga za srajce. Ko so odhajali, pa jim je dala mesa, klobas, kruha, fižola in še stotak. Tedaj se ni mogla premagati.

«Zakaj nisi mene poslušal in ostal sam!»

Mati je jokala dolgo v noč. Ni mogla razumeti, kako to, da Tine, ki je končal z odliko vse šole, ne dobi službe. Vanj je verovala najbolj, že od nekdaj ji je bil v največje veselje. Vsi ostali so že zgodaj umrli, Jerica pa je bila tako samosvoja in trmasta. Da, ta Jerica! Niti za božič ni prišla domov. Pisala je, da pride, a je ni bilo. Saj za praznike so trgovine zaprte. Bog ve, če se ni odpeljala v Beograd, kjer služi Ivan od jeseni pri vojaki. Tonček pa ko da ni njen. Čuden otrok. Čisto vase zaprt. Nikoli ničesar ne pove sam od sebe; če ga je kdaj pretepla, niti zajokal ni. In mizarstva se ni in ni hotel učiti. Oče ga je s palico prisilil. Potem se je vdal, toda nikakega veselja in zanimanja nima. Samo elektrika in elektrika! Vedno napeljuje neke žice po delavnici in pili in vrta. V večnem strahu je, da se mu ne pripeti kaj hudega. In sedaj še Tine nima službe in živi gori pri Marti, Kotnik pa se vedno manj briga za delavnico. Zaslužka pa tako malo!

Ko so se vrnili na Oglenšak, se Tine ni maral lotiti dela. Niti videti ni mogel žagice in deščice. Knjig pa sploh ne.

Vse je tako brezsmiselno!

Spet so nastopili brezupni dnevi, ko ni vedel, kaj bi počel.

Že pred tedni je pisal nekaterim tovarišem v Maribor in Ljubljano, toda nobenega odgovora. Kdo bi se zmenil zanj, ki ima otroka in ženo in mizari tam nekje v hribih!

V Tinetu se je polagoma nekaj nabiralo. Kakor bi legala nanj vedno večja in težja gmota nečesa temnega in nejasnega. Po vse dneve je taval po snegu med vinogradi in gozdovi. Za nič se ni briga.

V mraku ga je sprejel Martičin jok in Martine neprijazne besede:

«Zakaj ne delaš? Vse imaš, les, žago, v sobi je toplo, ti pa divjaš okoli! Ali bi pa kaj čital in se zabaval z Martico, če že ne maraš z menoj. Saj se ti ljudje smejejo.»

Ali pa:

«Kaj pa naj jaz rečem? Ves dopoldan se mučim v šoli, ko pa pridem domov, me čaka sto del. Len si postal, zato ti je dolgčas. Če ne

maraš drugega, pa idi drva sekati!»

In potem zvečer, ko je legel in strmел v strop:

«Niti pobožaj me ne in mi ves dan ne rečeš lepe besede.»

Tine pa je blodil in iskal rešitve. Mora, mora podreti tisto temno v sebi in prodreti do solnca. Saj je v njem toliko lepega in velikega, toda sedaj je vse zagrnjeno v temo in mrak. Mora postati tako močan, da razgrne to temo in stopi na plan! Mora napraviti nekaj, da bo spet vedel, da živi.

Da, živeti hoče in ne tako na tihem umirati!

Storiti hoče nekaj brezumnega, da ga bo vsega pretreslo, rešilo te teme in ga vrglo kamorkoli! Samo da ne bo tega pritiska več, ki ga ubija in dela blaznega!

Tisti dan se je naglo vrnil s sprehoda.

Marta je sedela v sobi in šivala. Marija je bila odšla z Martico v vas.

Ko je Tine vstopil, se Marta ni ozrla.

Tine je sedel k peči in gledal Marto.

Ta dan še nista izpregovorila lepe besede, ker je Tine zjutraj ni hotel spremljati v šolo in niti opoldne ji ni prišel naproti. Pri obedu sta se pošteno sprla.

Tedaj se je rodila v Tinetu brezumna misel.

Da, sedaj hoče imeti Marto! Prav sedaj, ko sedi tam ob oknu in se jezi nanj.

Planil je k nji in jo objel okoli pasu, v hipu ji je snel predpasnik, odpel bluzo in segel v prsi. Marta se je branila, a Tine jo je z vso silo prižl nase in jo položil na neodgrnjeno posteljo.

Tedaj pa je Marta vzkipeala. Segla mu je v lase, ga bila s pestmi v obraz in kričala:

«Pusti me! Če drugače ne veš, da sem ti žena, ni treba vedeti tudi sedaj! Pusti me, sicer ti izrujem vse lase, tvoja ne bom nikoli!»

Z vso silo se ga je oprostila, skočila na drugo stran sobe in pograbila čevlje v kotu.

«Samo za korak se premakni, pa ga dobiš v glavo!»

Toda Tine je planil proti njej, a tedaj je priletel vanj njegov težki čevlj.

«Tu imaš!»

Tine je pograbil čevlj in ji ga vrgel prav v prsi.

«Najprej zasluži kaj, potem šele meči čevlje vame! Sedaj pa nimaš nobene pravice!»

Iz nje je bruhnilo. Ves zadržani srd mu je vrgla v obraz.

Da, izpočetka je lazil za njo in jo slepil s svojimi zlaganimi besedami, da se mu je vdala. Ko bi ga bila tedaj poznala, bi se ne bila niti ozrla vanj! Sedaj ga je vsega spoznala in ga ne mara, naj kar odide in se ne prikaže več!

Tine se je naslonil na peč in jo gledal.

Da! Da bo tragedija še večja, bo povedal tudi on svoje, bo povedal tisto, kar je skrival pred Marto vsa tri leta in zaradi česar je prvo leto toliko pretrpel!

Sedaj je čas, da pove!

(Dalje prih.)

Vlak beži ob morju

Vlak beži ob morju. Vozimo se iz Genove vzdolž italijanske obale proti francoski meji. Solnce se je nagnilo že čez poldan in sije izza oblakov, ki ga zdaj pa zdaj pokrijejo. Pomlad. Nedelja. Goloroki moški v sencah gostilniških vrtov igrajo na kroglo. Na cesti, ki teče zdaj po eni, zdaj po drugi strani proge, se vozijo kolesarji. Včasih se prikaže kak avto in tekmuje z vlakom. Zemski jezik, ki moli v morje. Tam zunaj otok, na katerem stoje razvaline. In iznova raven, le v rahlem loku napet kos obale. Tu pa tam teče proga čisto ob morju. Pozna se, da so v viharjih dneh valovi pljuskali na nasip. Zdaj pa zdaj pas ravne, obdelane zemlje.

Pokrajina, ki je spomladi in v solncu čudo za oko, kljub nekaterim pustim, skalnatim, le z redko travo in grmičjem poraslim bregovom. Vedno iznova se odpirajo pasovi rodovitne zemlje, celi nizi vrtov. Hiše, ki so stisnjene druga k drugi ko čreda splašenih ovc. Sredi njih starodavna cerkev, ki s temnim zvonikom gleda na obzorje. Sredi vrtov so raztresene vile, vse svetle, kakor umite v solčnih žarkih, stene so jim prepletene z rdečimi rožami. Včasih se zdi, da je cela stena ena sama rdeča roža. Izprehajališča, poti in steze, ki jih senčijo palme. Te so bahate, velike, rasejo z neko samoposebumevnostjo, kakor da je tu njih prava domovina. In njive nageljnove. Nič drugega ko njive nageljnove, kjerkoli je prostora zanje. Od tu jih razpošiljajo na vse strani sveta, tja, kjer še ni tako toplega solnca in pomladi. Tujci, ki vstopajo, jih nosijo po cele snope v naročju.

Obala, ki je izpočetka členovita, skalnata, se polagoma izpreminja. Vlak se odmika od brega. Med njim in med morjem ni samo cesta ali nizi njiv, ampak tudi široki pasovi peska. Kopališča. Bosonogi moški hodijo z grabljami po njih in jih čistijo od naplavine. Postavljajo kolibe, pripravljajo jih za sezijo. Kmalu bo vse živo na obrežju. Ob vodi postopajo otroci in iščejo med naplavljenno morskotravo kose lesa. Zdi se, da iščejo zakladov, ki jih je prineslo morje z one strani.

Vlak vozi z vso naglico. Oko se more komaj za trenotek pomuditi pri tem ali onem predmetu. Po deževnih dneh preteklih tednov je le malo tujcev, povsod vstopajo domačini. Spre-

ljajo jih živahne kretnje in živa govorica. Pri-kupni so na pogled. Vlak je poln, mladina stoji na hodnikih. Vozijo se na izlete. Večina njih se pelje na neko prireditve v San Remo.

V našem kupeju je sedem ljudi. Dva sediva ob oknu, ki odpira pogled na morje do obzorja. Ob vratih sta zaljubljenca, na prvi pogled tujca. Držita se za roke, se gledata in govorita tako tiho, da ni mogoče ujeti, katere narodnosti sta. Zanju ni pomladi, ne solnca, ne morske obali. Njun svet je drugje. Njima nasproti sedita tem-nolasa in debelušna gospod in gospa, mož in že-na. Gospod se muči s cigaro, ki mu noče goreti, gleda v zaljubljeno dvojico in si pri tem nič ne misli. Sedmi potnik je visokorasla gospa; glava ji je podobna krčevito stisnjeni pesti, na nji počiva smešen klobuček.

Vstopila je bila z množico ljudi že na prejšnji postaji. Kakor strela je bila planila med nas, pokimala debelušnemu gospodu in gospe, ki jo je očitno poznala, in vrgla torbico na prazen prostor na klopi. Nato se je naglo okrenila k vrsti vstopajočih ljudi, ki se je počasi pomi-kala mimo vrat.

»Emilio!« je poklicala s strastjo v glasu. »Emilio, tu je prostor! Vstopi naglo, tu je dovolj prostora.« je skoraj zavreščala.

Toda Emilio, njen mož, primerek klasične lepote, se je komaj ozrl po nji. Dostojanstveno je plaval mimo, kakor da ga nosi tok ljudi, iz katerega se ne more iztrgati.

Ta ravnodušnost je gospo s smešnim klobučkom še huje razburila. Za trenotek se je zdelo, da bo iztegnila roko in moža s silo potegnila v kupe. Toda tega ni storila.

»Emilio, kaj siliš naprej, ko je vse polno? Emilio!«

Rdečica ji je udarila v obraz, govorila je z vsem telesom, v glas je položila toliko napora, da ji je trepetal in se ji trgal.

Mož je izginil, za njim je pritiskala vrsta ljudi.

»Dio mio!« je gospa zavzdihnila, zavila oči, roke so ji padle ob telesu. »Ali ste ga videli?« je rekla debeluški. »Ne more prestat brez nje.«

»Kako?«

»Z njo, z gospodično — ali je niste videli? — je odšel v drug kupé.«

»Nemogoče!«

»Pri njem je vse mogoče! Poznam ga. In vendar sem mislila...«

Prekinila se je nenadoma, planila na hodnik in se s komolci prerinila med ljudmi.

»Druge ženske ima rad,« je debeluška omenila svojemu možu.

Ta je samo skomignil z rameni.

Visoka gospa s smešnim klobučkom se je vrnila. Pobralla je torbico s klopi, sedla z vzdihom in si položila roke v naročje.

»Saj sem vedela,« je rekla. »Tam sedi, poleg nje. Drug k drugemu se tiščita. Še pogledala me nista. Vedno silita vkup. Ako le moreta, se sestaneta. Kamor gre ona, tja sili tudi on. In narobe.«

»In vi to pustite?«

»Škandala ne maram delati. Že zaradi otrok ne. Toda sama ju tudi ne pustim...«

»Prav imate, gospa!«

»O, Dio mio!«

Na pragu se je prikazala osemnajstletna gosposodična; izpod klobuka ji je prikupno visel koder las.

»Mama, ali je še kaj prostora?«

Gospa s smešnim klobučkom se je od veseolja vznemirila.

»Ne,« je rekla. »Tu ni prostora zate. K očetu pojdi, Elvira! V sosednjem kupeju je. Tam ostani, ne hodi proč!« je klicala za njo. »Ne gani se proč! Hvala Bogu!« je pomirjena vzdiknila.

Nato je začela razgovor z debeluško.

To je bilo pred četrto ure...

Zdaj sedi na robu klopi, roke ji počivajo na torbici, ki ji leži na kolenih, vsa je oživiljena, beseda prehiteva besedo.

»Veliko nas bo v San Remu,« pravi debeluška.

»Veliko, hvala Bogu in lepemu vremenu! Mnogo se jih je odpeljalo že s prejšnjimi vlaki. Naše Društvo katoliških žena bo polnoštevilno zastopano.«

»Baje bodo tam trije škofi.«

»Da, da. Tudi vi ste to slišali? Lepa slovesnost. Tudi kardinal pride. Eminenca se nikoli ne utruji, rad je osebno navzočen pri vseh prireditvah. Krasen človek, vam pravim. Pri Dobrodelnem društvu sem ga spoznala. Govorila sem z njim, ne samo enkrat. Zlata duša! Ko se pomenkujem z njim, kakor bi se pomenkovala z vami. Ves je za uboge. Nikoli ne zamudi prilike, da bi ne obiskal našega zavetišča, vam pravim, gospa. Da, da. Pomislite, kako mi je bilo nerodno, ko sem ga zadnjič srečala. Stopila sem iz neke sobe s prazno skodelico v rokah, in kdo stoji pred menoj? Eminenca! Oba stojiva in se gledava — moj Bog, kako sem bila v zadregi! Pa se domislim, postavim skodelico na stopnice in mu poljubim roko. In eminenca, pomislite, se mi je tako ljubko nasmehnil. Kadar se nasmehne, je kakor otrok. Verjemite, gospa...«

Gledam skozi okno. Vlak beži, morje se le-

sketa v solncu. Pokrajina je neizpremenjena. Vedno ista menjava pustih bregov in cvetočih vrtov. Palme, rože in nageljni, nageljni. Zdi se, da se nam od trenutka do trenutka odpira toplejša pomlad. Kakor da se ne vozimo na zapad, ampak nas vlak nese na jug, na jug.

Pogled me moti, besede pogovora zamirajo v ropotu vlaka. Predor, nekaj minut teme. Nato samo morje in skalnati breg. Iznova posluhnem v razgovor.

»Da, da,« hiti visoka gospa s smešnim klobučkom, »kaj bi jih ne poznala! Sin je lani izdelal gimnazijo. Letos je stopil v semenišče. Zdaj, pomislite, se je odločil, da pojde za misijonarja. Saj se temu nihče ne čudi. Tako velik in lep fant, a se nikoli ne posmeje, ali mi verjamete? Nikoli! Njegov oče pa hud. Misijonar? Ne in ne! Pravi, da ne mara misijonarja še v hiši. Ni framazon, a je take vrste človek, veste. Sin pa nič, noče izpremeniti svojega sklepa. Če se oče ne vda, bo pa počakal polnoletnosti.«

»Kaj pa mati?«

»Mati? O, gospa je vsa srečna, da ima takega sina. Skrbi jo le, da ga bo potem izgubila. Da, ako bi ostal doma. Pa ga pošljejo med zamorce ali pa kam v Indijo. Sin pa prav to hoče. Šla je k župniku, da bi ji dal dober svet. »Ljuba žena,« ji je rekel, »kaj vam morem jaz svetovati. Vašega sina je Bog navdahnul, da si je izbral tak poklic. Naše človeške moči so premajhne, da bi se mogle temu upirati...«

»Vaš župnik je bister človek,« meni debeluška.

»Bister? To je premalo rečeno. Ali poznate našega župnika?«

»Ne. Le slišala sem o njem.«

»Ne čudim se, gospa. Glas o njem gre po vsej obali. O, gospa, vi bi ga morali osebno poznati. Dobesedno — zaljubili bi se vanj. To je diven človek. Že deset let ga poznam, od dne, ko je bil prišel v našo faro. Še danes se tega spominjam, kakor da bi bilo včeraj. Pozdravila sem ga v imenu žena. Tako je ponižen, da si ne pusti poljubiti roke. In njegove pridige! O tem ni da bi govorili. Gospa, kako vam zna govoriti! Ali mi verjamete, da ne zamudim nobene njegove pridige? Nobene! Tako modro govori in tako preprosto, prav do srca. In njegov glas je nekaj posebnega, da, nekaj izrednega. Po njem ga spoznam, ako ga le slišim, ne da bi ga videla. Kakor oni dan na postaji...«

Vlak beži, pokrajina beži, besede tečejo skoraj neprekinjeno. Zdi se, da gospa igra nenapisano vlogo. Govor oživljajo kretnje rok, zibanje telesa, poteze obraza in izpreminjasti blesk oči. Prehaja v ekstazo. Vse, še dvig in padec glasu, je igralsko dovršeno.

Nasmehnem se tovarišu, ki mi sedi nasproti.

»Včasih sem mislil, da so vloge klepetulj v starih komedijah pretirane in neživiljenjske. Niso!«

»Tu bi se lahko učila nekatera igralka.«

»Zdi se, da je čisto pozabila na svojega moža.«

»Ali pa se tako zelo zanese na hčer.«

»Ne čudim se, da ji je pobegnil v drug kupé. Človek si včasih rad oddahne.«

Elvira se prikaže na pragu kupéja.

»Da, gospa... Takega župnika ne bomo več imeli. Da misli proč, mi je zaupal. Meni vse zaupa. Ne, prečastiti, sem mu rekla, mi vas ne pustimo proč, razen ako vas povišajo za škofa...«

Zagleda hčer in se iznenada prekine.

»Elvira! Kje pa je oče?«

»Tam.«

»Kaj pa delaš tu? Ali ti nisem rekla, da se ne smeš ganiti od njega?«

»Saj smo že v San Remu.«

»Ali smo res že v San Remu?« se gospa ozre skozi okno. »Saj res. Kako naglo je potekel čas! Mislila sem, da smo šele na sredi poti... Elvira, slišiš! Ko izstopimo, zgrabi očeta za

pod pazduho! Meni bi se izmuznil, tebi se ne bo. Si razumela?«

»Da, mati!«

»O, Dio mio!«

Gospa se dvigne. Vlak zavozi na postajo. Zunanaj pomlad in rože. Vozovi se polagoma praznijo. Na pločniku stoji nekaj tujcev in gleda vrvenje.

Mimo našega kupéja se vtesnjena med občinstvo pomika plavalaska z rdeče pobarvanimi ustnicami. Niti za trenotek se ne ozre po visokorasli gospe, ki stoji na vratih in jo izizvalno prebada s pogledom. Emilio hodi za gospodično, oči upira na njen beli vrat. Le mimogrede se ozre po ženi.

Ostanemo sami. Jaz, moj tovariš in oba zaljubljenca.

»Elvira!« se razlegne od zunaj. »Emilio!«

Godba zaigra in zagluši klice.

Vlak vozi dalje. Mimo oken beže palme, vrtovi, morje. Premika se tudi obzorje. Nedelja. Nad vsem je pomlad in solnce.

ŽENSKA ZVESTOBA

Kalif Harun al Rašid je bil slabe volje, ker že več noči ni mogel spati. Ali so bili tega krivi njegovi nočni izprehodi (saj ve dandanes vsak otrok, da se je Harun al Rašid zvečer rad preoblekel v siromašno obleko in neznan hodil po bagdaskih ulicah) ali so pa njegove žene tako slabo vplivale na njegove živce. Nevoljen se je premetaval na mehkem ležišču, spanca pa le ni bilo. Izdali so najstrožje naredbe, da bi nihče ne motil miru v palači. Sužnji so se bosi plazili po debelih preprogah, stráže so morale takoj vsakogar, ki bi zaropotal, brez hrupa pobiti. Glavnemu evnuhu Ibrahimu so odsekali glavo, ker je bil tako nepreviden, da je kihnil. V posvetovalnici so sedeli najznamenitejši zdravniki in varili uspalna sredstva. V kalifovi spalnici se je iz zlatih posod dvigal opojen vonj, bakrenorjave sužnje so izvablale iz orientalskih glasbil tihe, uspavajoče melodije. Kalif je pa buden strmel v zlate ornamente na stropu. Poklical je dvornega pesnika Alija, naj mu čita svoje verze. Medtem ko so sužnje pospravljale svoja glasbila in gasile dišeče ognje, je kalif poslušal nove pesmi. Te pesmi so v vznosenih besedah povelečevale žensko zvestobo.

Kalif je nagrbančil čelo in rekel:

»Ljubi Ali, nikar mi ne pripoveduj pravljic! Ženske so zveste kvečjemu tedaj, če so vsi moški, s katerimi pridejo v dotiko, evnuhi. Toda še takrat ne verjamem, da bi se mogel zanesti na njih zvestobo!«

Pesnik je zagovarjal svoje nazore.

»Presvetli kalif, ali smem pripomniti, da se motiš. Verjemi, da je mnogo zvestih žen, le žal, da o tistih veliko manj govorijo ko o zapeljivih in nezvestih. Verjemi, žene so že po naravi dobre in plemenite, mi pesniki bomo vedno opevali njih dobroto.«

»Stavim, da ne dobim v Bagdadu niti ene zveste žene,« je rekel kalif. »Ker me pa stvar zanima in ker vkljub tvojim pesmim nisem mogel zaspiti, se bom preoblekel in odšel v mesto, da se prepričam, koliko zvestih žen dobim. Vzel bom s seboj najdragocenejšo biserno ogrlico, in če se mi z Alahovo pomočjo posreči najti zvesto ženo, ji jo bom podaril kot nagrado za njeno čednost. Ti pa moraš ostati do jutra v palači. Če ne najdem zveste žene, te dam ob devetih zjutraj obglaviti za kazen, ker si nalagal mogočnega kalifa.«

Dva oborožena zamorca sta zastražila prebledelega pesnika.

Kalif je oblekel staro obleko in odšel v mesto, radoveden, kaj doživi.

Začelo se je svitati. V grmovju so zažvižgali kosi, toda pesnik jih ni poslušal s takim veseljem kakor navadno. V dvorano je stopil kalif.

»Srečo imaš, Ali, ne boš izgubil glave!« je rekel.

Pesnik se je oddahnil.

»Torej se ti je posrečilo najti zvesto ženo?« je vprašal. Njegov glas je od prestanega strahu še zmerom drhtel.

»Ne samo ene,« je vzdihnil kalif. »toda naj ti povem vse, kar sem doživel. Najprej sem prišel k ženi Ahmeda, prodajalca sadja. Rekel sem ji, da prodajam zelenjavo. Prosil sem jo, da si smem pri njej odpočiti. Dolge ure sem si prizadeval, da bi zapeljal lepo ženičico, a uspeha ni bilo. Izpraševala me je, kako uspeva zelenjava in ali bodo melone letos debelejšje ko lani. Kmalu bi bil zaspal ob njenem klepetanju, zato sem odšel, da bi poizkusil drugod svojo srečo.

Kovač Omar ima vitko ženo, s temnimi očmi in zlatimi lasmi. Sedela je na vrtu in gledala luno. Ko sem sedel poleg nje in ji hotel dvoriti z besedami, ki niso bile nič manj pesniške od tvojih, je zavihala nasek in vzklila: »Fej, ko si pa tako siromašno oblečen! Moja siromašna obleka je bila kriva, da se ni ogrela zame.

Šel sem dalje k ženi bogatega starega trgovca Hasana. Ko sem hotel postati bolj nežen, se je začela posmehovati: »Hvala! Meni zadostuje en star mož, nobene starca ne potrebujem več!«

Jezen sem odšel v sosedno hišo nosača Saida. Šele njegova žena Anima me je uslišala. V njenem objemu sem se potolažil, njeni poljubi so bili slajši od poljubov moje najljubše sužnje.

»Našel si torej tri zveste žene. Kateri si dal biserno ogrlico?« je vprašal pesnik.

Kalif se je nasmehnil:

»Ljubi Ali, kako si otročji. Samo ob sebi se razume, da sem podaril ogrlico nezvesti Animi, zakaj tam sem vsaj vedel, za kaj jo dam. In zdaj pusti, da zaspim, ker sem zelo utrujen. Prihodnjič pa glej, da boš za izpremembo opeval žensko nezvestobo, zakaj iz lastne izkušnje ti povem, da ni ženska nezvestoba nič slabega — res nič slabega!«

Ko je pesnik odhajal iz sobe, je kalif že spal mirno spanje pravičnega.

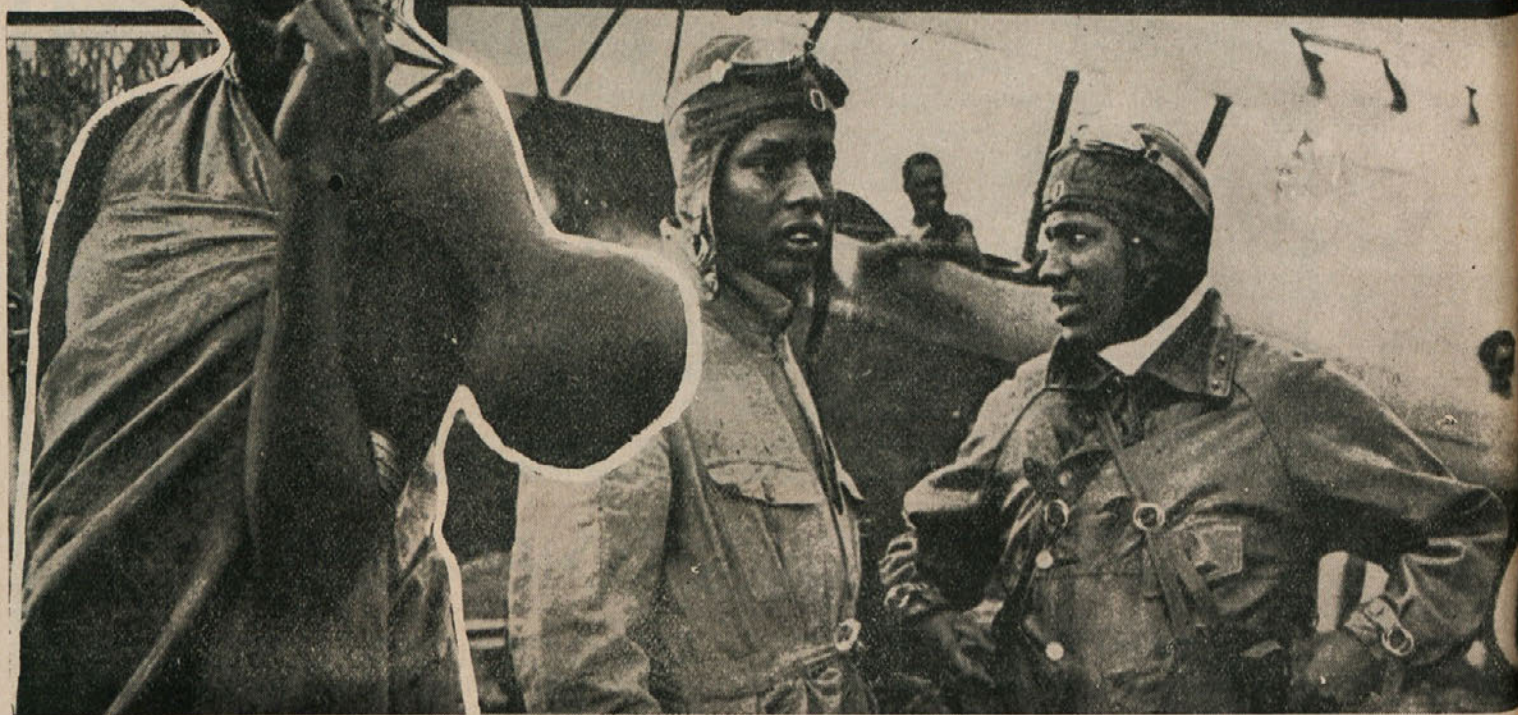
Dobra lov

Dubrovnik
v jeseni

(Foto J. Borović - Split)

ABESINIJA

Mlada Abesinka

Dva letalca abesinske vojske

Gospa Collinsova in Jane Mills, dopisnika »Reuterja« in »Associated Press«, sta po nalogu svojih agencij nedavno tega odpotovala v Abesinijo, odkoder bosta angleškim in ameriškim listom pošiljala vse važnejše novice, ki so v zvezi s sporom med Abesinijo in Italijo.

Gospod Jane Mills se je spotoma ustavil za nekaj dni v Carigradu. Preden je potoval dalje v Abesinijo, sem ga obiskal z nekim prijateljem. Jane Mills je zelo zanimiva osebnost ter dobro pozna Abesinijo in njene prebivalce. Pred leti je dalje časa živel v Abesiniji, bil je tam tudi ob kronanju cesarja Hailea Selasija. To je bil torej pravi mož, ki nama je lahko dal nekaj pojasnil o čudoviti deželi Abesiniji, ki je tako velika kakor Francija in Nemčija skupaj.

Najin angleški tovariš naju je prav ljubeznivo sprejel v svojem razkošnem stanovanju. (Angleški časnikarji namreč niso taki siromaki kakor naši!) Ko sva mu razložila, kaj bi rada vedela, je začel pripovedovati:

»Pred več stoletji je kraljica iz Sabe na vabilo kralja Salomona zapustila Abesinijo in odšla v Jeruzalem. Čez nekaj mesecev se je vrnila v svojo deželo in prinesla s seboj darove kralja Salomona: nakit, razne dragocenosti, drage tkanine, dišave in — majhno dete. Pozneje so to dete kronali za cesarja, in ta je ustanovitelj sedanje dinastije. Pred svojim kronanjem je cesar vzel v Jeruzalemu »Skrinjo zaveze« in kopijo plošč z Mojzeševimi zapovedmi. Te dve plošči sta iz rdeče zemlje. Obe svetinji, ki imata veliko zgodovinsko in versko vrednost, sta še dandanes shranjeni v cerkvi mesta Askuma v Abesiniji blizu italijanske Eritreje. Zato Abe-

Abesinski častniki

sinci noč in dan čuvajo to svetišče. V isti cerkvi v Askumu je shranjena tudi ogrlica iz težkega zlata, okrašena z dragimi kamni, ki jo je daroval kralj Salamon kraljici iz Sabe, ko je bila v Jeruzalemu. Cesar Menelik II. je dal napraviti natančen posnetek te dragocene ogrlice in ga je podaril ob kronanju angleški kraljici.

Sedanji cesar Haile Selasi je mehkega značaja, zelo izobražen, napreden in demokratičen, pa tudi ustrezljiv in prijazen. Njegov prednik Menelik II. je zelo čislal tujce in jim je bil prav posebno naklonjen. Haile Selasi jih ne spoštuje tako zelo, vendar jim ni sovražen. Abesinski narod pa črti tujce, ker misli, da prihajajo v Abesinijo samo zato, da bi jo izkoriščali.

Cesar Haile Selasi, ki je mnogo potoval, pozna dobro ves mednarodni položaj. Tudi zapadni napredek pozna in ga ima visoko v čisljih. Njegov prvi kuhar je Francoz, zakaj cesar je pravi evropski gurman in ljubitelj dobrih vin. Ob kronanju l. 1931. mu je nemški predsednik Hindenburg, ki je poznal njegovo navdušenje za dobra vina, poslal 650 buteljk starega vina.

Cesar ima eno samo ženo in zelo ljubi svojo družino. Ima tri sinove in tri hčere, njegovi ženi je ime Vajceru Menen. Cesar je njen četrti mož, ona je pa njegova prva žena. Abesinci jo imenujejo »kraljico kraljev«.

V Abesiniji imajo še danes ta dan sužnje, vendar je trgovanje z ljudmi prepovedano. Sužnji pa lahko zapustijo svoje gospodarje. Sedanji cesar je izdal zakon, po katerem se sužnji lahko tudi osvobodijo. Toda le malo se okoristi s tem zakonom, ker se vsak boji, da se ne bo mogel sam preživljati, če bo svoboden. V Adis Abebi se ne ceni bogastvo po denarju, temveč po tem, koliko sužnjev ima kdo. Deset sužnjev ne pomeni nič, tisti, ki imajo po tisoč sužnjev, pa štejejo med bogataše. Sužnje uporabljajo za sluge in čuvaje. Kadar bogat Abesinec potuje, ga spremlja četa oboroženih sužnjev.

Državni znak Abesinije je lev, zato je največji dar, ki ga podari cesar, živ lev. Vsak častnik ima posebno čepico, na kateri je čop iz levje grive, cesar sam pa nosi v vojni plašč iz levje kože.

Vojaštvo je v Abesiniji dobro organizirano. V vsakem strateško važnem mestu imajo garnizijo z rednim vojaštvom, ki je opremljeno s puškami in strojnimi. Vsak pokrajinski poglavar ima pod svojim poveljstvom večji polk rednih vojakov. Vsak moški od 18. do 50. leta lahko služi v vojski. Cesar lahko vpokliče pod zastave 750.000 moških, in to poleg vojakov, ki služijo raznim pokrajinskim poglavarjem in katerih je do 400.000. Abesinci so zelo hrabri vojaki. Vsak vojak nosi s seboj hrano za trideset dni. Iz tega lahko sklepamo, kako skromni so Abesinci. Abesinski vojak je silno fanatičen. Vsak se bje zase, ne da bi se oziral na povelja častnikov, na svoje tovariše in na celoto.

Abesinci nosijo vedno puško s seboj in so izvrstni strelci. Tudi vse spore med seboj rešujejo s puško. Abesincu je puška zakon. Njih običaji so še vedno isti kakor v srednjem veku.

Abesinci nimajo težkega orožja, niti plinov, tankov in oklopnih avtomobilov, a vse to je zanje brez vrednosti, ker je dežela zelo hribovita in brez cest.

V Abesiniji živi še več drugih narodnosti, zlasti Židov, Grkov, Armencev, Angležev, Francozov in Italijanov. Italijani so se po večini izselili, pa tudi mnogo drugih je odšlo iz Abesinije iz strahu pred vojno.

Abesinski skavt

Redni abesinski vojak

ačji pik

»No, gospod zdravnik?« je vprašal detektiv Smith in nervozno pobobnal s pisemskim nožem po prstih svoje levice.

»Nič!«

»Srčna kap bo, kakor sem si mislil. Zato bi bilo bolje, da bi bili prej poklicali zdravnika kakor kriminalno komisijo.

Pri tem je očitalje pogledal starega profesorjevega služabnika, ki je stal v kotu. Ta pa ni ničesar videl in slišal. Samo neprestano je strmел v svojega gospodaria, ki je ležal negibno na tleh. Dolga desetletja mu je zvesto služil... V ušesih mu je še zmerom zvenel krik, ki je pretrgal nočno tišino, še zmerom je slišal padanje stolov in potem zamolkli padec človeškega telesa. Zgrozil se je in planil iz postelje. Dobil je profesorja takšnega, kakor je bil zdaj. Tik ob vratih, s skrčenimi udi in spačenim obrazom.

»Morda je pa sluga le prav storil!« je vzkliknil zdravnik in se dvignil. »Profesor je umrl za kačjim pikom. Tu nad stopalom lahko pogledate obe ranici.«

Detektiv Smith se je sklonil k truplu.

»Hudiča!« mu je ušlo. »Prav imate!«

»Ali je imel profesor kakšno kačo?« je dejal slugi. Ta se je zdrznil, kakor bi se bil zbudil iz dolgih sanj.

»Kačo? — Da, kače imamo. Tamle na dvorišču v cvetličnjaku so.«

»Pojdite z menoj. Videl bi jih rad!«

*

Šli so čez vrt in stari, sivolasi služabnik jih je vodil. Potem so stopili v cvetličnjak. Njegov topli, od vonja cvetic opojeni zrak jih je čudno prevzel. V veliki stekleni kletki so se ovijale okoli suhih vej tri debele kače. Mežikaje so strmele živali v soj žepne svetilke, s katero jih je detektiv osvetlil.

»Ali so kače nevarne?«

»Ne. Gospod profesor je rekel, da nimajo strupenih zob.«

»In koliko kač je imel profesor?«

»Tri.«

»Tri?«

»Da. Prinesel jih je pred leti iz Indije.«

»Odkod?«

Detektiv je prisluhnul.

»Moj gospodar se je mudil tri leta tam. Študiral je.«

»Ali ste ga spremljali?«

»Ne. Paziti sem moral na hišo.«

»Hvala!« je rekel detektiv in po rožljajočem pesku so se vrnili v hišo.

V delovni sobi, kjer je ležal mrtvec, je začel Smith iznova preiskovati, zdravnik pa je telefoniral pogrebniemu zavodu v sosednem mestu.

Vendar pa kače ni bilo mogoče nikjer odkriti. Zastonj so jo iskali. Pač pa je dobil detektiv na oknu nekaj zrnc drobnega peska in žaganja.

Skrbno je preiskal še profesorjevo pisalno mizo. Tam je odkril nekaj

zapiskov. Bil je dnevnik s potovanja po Indiji. Prelistal ga je. V njem so bile skoraj same številke in kratke, nepomembne opombe. Med zadnjim listom in platnicami pa je dobil neko fotografijo: bila je slika čudežno lepega dekleta z očarljivim nasmeškom hčera te skrivnostne, pravljicne dežele.

»Suraja, moja Indija!« je bilo napisano na drugi strani.

Detektiv Smith je vzel sliko, dal služabniku še nekaj navodil in se vrnil v mesto. Prvi žarki jutrnjega solnca so srkali meglo, ki je pokrivala ravnino.

*

Zvečer se je oglasil detektiv s svojimi ljudmi in nekim izvedencem pri ravnatelju cirkusa v Nelsonovem parku. Skupaj so se ves dan pogovarjali o zločinu in ugibali, kako bi razkrili skrivnost umora. Iskali so, toda dobili niso nobene pametne rešitve. Naposled pa je detektiv velel, naj mu prinesejo oglase vseh zabavišč. Med njimi je dobil tudi tistega, ki je naznanjal nastop indskega fakirja Halima v cirkusu.

Ravnatelj je bil ves iz sebe, ko je slišal, kaj gospodje žele. Da bi zaslišali fakirja, ki je glavna privlačnost njegovega cirkusa, deset minut pred nastopom? Zaslišali?

Ravnatelj se je nasmehnil:

»Ali mar ne veste, gospodje, da je Halim gluho?«

Skoraj nevljudno je detektiv segel ravnatelju v besedo:

»Odvedite nas v njegovo sobo!«

Fakir je sedel pred ogledalom, ko so gospodje stopili v garderobo, in si ovijal belo ruto okoli glave. Rado vedno jih je pogledal.

»Policija!« je dejal detektiv Smith in ga ostro premeril od glave do nog. Ind pa je samo malomarno odkimal in nadaljeval svoje delo.

Na mizi v kotu je detektiv opazil dve okrogli košari iz vrbovega protlja.

»Kače, kaj?« se je obrnil k ravnatelju.

»Ali so strupene?«

»Bog ne daj! Čisto nedolžne so. Na Halimovo piščal plešejo.«

»Ali res ni nobena strupena?« je vprašal detektiv in stopil k Indu, ki je slonel s prekrižanimi rokami ob ogledalu in opazoval svoje obiskovalce skoraj zasmehljivo.

Prav tedaj, ko je hotel detektiv pomigniti svojim ljudem, naj Inda pri- mejo, je zazvonil zvonec nad vrati.

»Morate ga pustiti, da nastopi, gos- pod Smith,« je vzkliknil ravnatelj.

»Saj veste, ljudje čakajo...«

»Prav. Spremili ga bomo. Njegova umetnost me res zanima.«

*

Ko se je zaštor dvignil, so bili vsi stranski izhodi z odra zasedeni. Pri prvih kulisah je stal detektiv Smith z izvedencem.

Fakir je kazal svoje umetnije. Po- žiral je ogenj in meče, hodil je po

žeblih in steklenih drobcih. Potem je po indsko sedel in odprl obe košari, iz katerih so se kakor blisk pognale kače glave. Vzel je piščalko v roke in začel igrati mehko, skoraj dolgočasno melodijo. Kače pa so se ne- prestano vzpenjale in se v krogu zi- bale, kakor bi plesale. Izenada pa je fakir odložil piščalko, potisnil z ro- kami glave v obe košari in udaril z dlanjo po kači, ki se je upirala. Nato je košari zaprl.

Ko je hotel vstati, je brez glasu omahnil. Njegove oči so dobile ste- klen izraz in z rokami je začel greb- sti po preprogi, ki je ležala pred njim.

»Mrtev,« je dejal zdravnik, ko ga je preiskal. »Kača ga je pčila v des- no odvodnico.«

»Čudno,« je menil izvedenec, ko so preiskali Indovo garderobo. »Nikjer ničesar!«

Tedaj pa je stopil detektiv k mrt- vecu, ki so ga bili položili na oto- mano. Skozi odpeto srajco je zapa- zil višnjeva znamenja na Indovih za- gorelih prsih.

»Ali znate to prebrati?« je vprašal detektiv izvedenca in razgrnil srajco tako, da se je ves napis videl.

»Indske črke!« je dejal ta. »Neko žensko ime je napisano. Suraja...«

Nekoč so veljali za najmočnejše moške Turki in pozneje Bolgari. Zdaj pa so dali ta priimek beograjskim postreščkom. Tako si je zadnjič eden izmed njih naložil sam na hrbet mo- tor, ki je tehtal tri sto dvajset kilo- gramov, in ga precej daleč nesel.

Ne pustite, da Vam potenje pod pazduho pokvari ves večer.

Varujte se potenja pod pazduho pozimi! Neprijetni duh je v zaprtih, segretyh prostorih močnejši in se bolj čuti kakor po- leti zunaj.

Uporabljajte Odo-ro-no, da se zavarujete proti neprijetnemu občutku in zamazanim oblekam.

Dve vrsti Odo-ro-na sta: Odo-ro-no Regular (rdeči) se uporablja samo po dvakrat na teden; Odo-ro-no Instant (brezbarvni) je za občutljivejšo kožo in za pogosto uporabo.

ODO-RO-NO

Generalni zastopnik:
M. NEUMANN, parfumerija na debelo,
Zagreb, Boškovičeva 44.

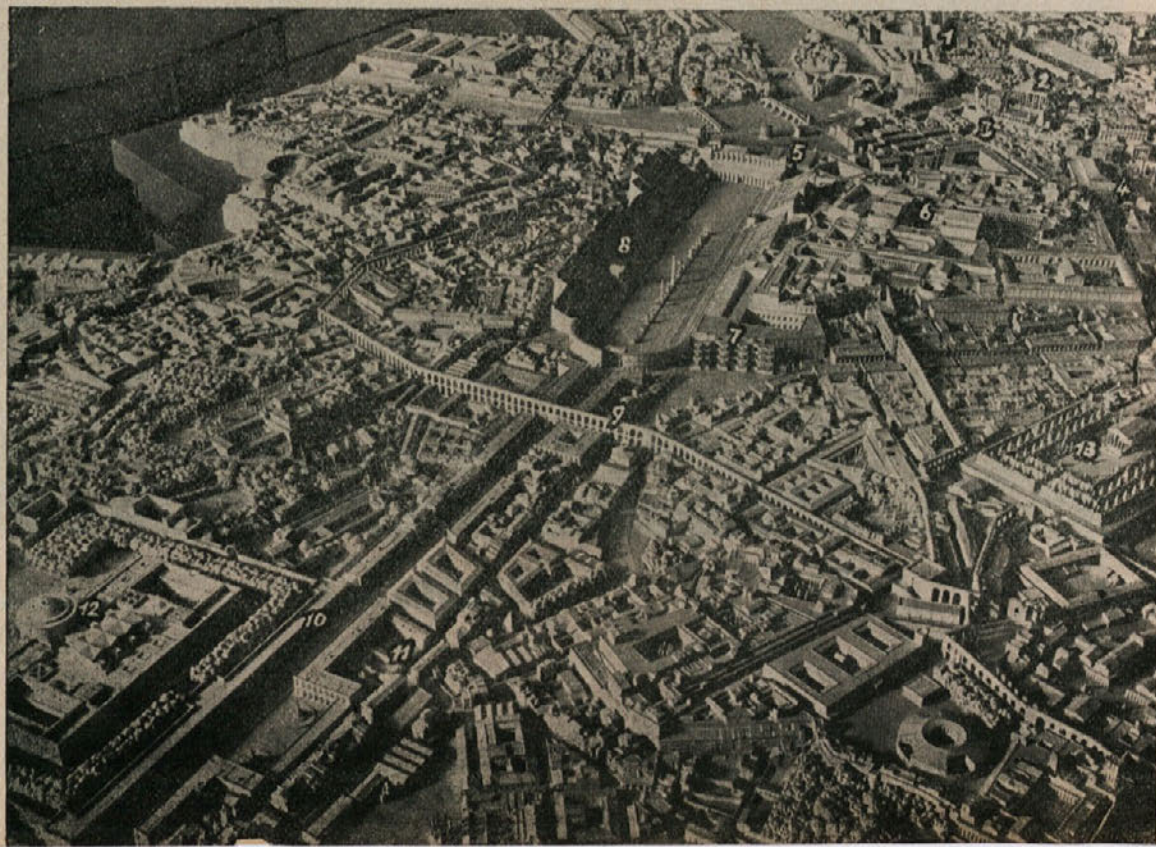
Brezskrbna mladost

ZPREHOD PO STAREM RIMU

Francoskemu arhitektu Pavlu Bigotu se je po tridesetletnem študiju posrečilo, da je napravil model Rima, kakršen je bil v četrtem stoletju po Kr. za Konstantina Velikega. Nam, ki se ne ukvarjamo s starinoslovjem, se utegne čudno zdeti, kako je mogoče izdelati model »Večnega mesta« po toliko stoletjih. Toda našli so več natančnih podatkov o cesarskem Rimu, ne samo pisanih, temveč tudi marmornat pomanjšan načrt mesta iz l. 205., ki je še zelo dobro ohranjen. Največ zasluge pa gre tridesetletnemu delu zgoraj imenovanega arhitekta. Kar so arheologi na osnovi raziskovanj o življenju starega Rima samo ugibali, vidimo zdaj jasno pred seboj.

Po reliefu stavbnika Bigota je imel del starodavnega Rima takšnote lice: 1 Marcelovo gledališče, 2 Kapitol, 3 Vicus Tuscus, 4 Rimski forum, 5 Forum, 6 Palatin, 7 Septiconij, 8 Circus Maximus, 9 Apijski vodovod, 10 Via Appia, 11 Via nova, 12 Karakalovo kopališče, 13 Klavdijevo svetlišče.

Model je izdelan v merilu 1:400 in prikazuje približno petino tedanjega Rima z vsemi važnimi stavbami. Shranjen je v inštitutu za arheologijo v Parizu. Ko gledate pred seboj ta Rim, se vam zazdi, da sanjate. Tisočletno mesto z vsemi svojimi posebnostmi in znamenitostmi stoji pred vami. Kadarkoli sem stal pred tem modelom, zmerom sem se težko ločil od njega in zmerom so me obhajale iste sanjarije.

Pogled na »Večno mesto«, prestolnico starega sveta, ki je imela v času svojega največjega sijaja več ko milijon prebivalcev.

Kako sem se znašel tu, sam ne vem; bil sem na bregu Tibere, na cesti »Forum boarium«. Hrup množice me je predramil. Slišal sem razne vzklike in mukanje govedi. Neodločno sem obstal in opazoval vrvenje okoli sebe, ko je pristopil k meni mlad človek, odet v toga, ki ni bila posebno čista. Pogumno me je nagovoril:

»Tujec si v mestu? Če želiš, te lahko vodim po mestu, razkažem ti vse znamenitosti in ti vse pojasnim, kar boš hotel. Ne bom te varal in se ti lagal, kakor delajo to poklicni vodniki. Mimo tega te bo to manj stalo, ker je to moj postranski zaslužek. Po poklicu sem pedagog, učitelj grščine.«

»Ali te tvoja učenost ne more preživljati? Mislim sem, da se vsi izobraženi Rimljani učijo grščine.«

»To je bilo nekdanj. Dandanes pa ne cenijo več izobrazbe in znanosti. Naše plače so naravnost beraške.«

»Oprosti, kaj hočeš reči s tem?«

»Odkod si prišel, tujec, da o tem nič ne veš? Pred dvema letoma je izdal cesar Dioklecijan zakon o cenah. Kaj morem z dve sto denarji, ki jih dobivam na mesec, posebno zdaj, ko je prišla inflacija. Ta znesek mi komaj zadostuje za par dobrih sandal ali za nekaj litrov srednje dobrega vina. Mojim tovarišem, ki poučujejo pisanje, je nekoliko bolje. Dobivajo po 96 denarjev na mesec od učenca, a imajo mnogo učencev, ker mora vsak, ki noče postati uradnik ali ki se hoče udejstvovati v politiki, znati pisati in stenografirati.«

»Kaj? V Rimu rabite stenografijo?«

»Da, Ciceron jo je izumil in od tistih dob so jo znatno izpopolnili.«

»Res? Torej sem naletel na pravega človeka, ki mi bo lahko razkazal Rim. Le hitro pojdiva odtod, zakaj po pravici ti povem, da to hudo smrdi!«

»Temu se ne smeš čuditi, zakaj tukaj je živinski trg. V bližini se izliva »Cloaca maxima«, ki odnaša vso nesnago iz mesta in s trgov v Tiberio. Zakaj se čudiš? V Rimu je 144 javnih stranišč, še izza Trojanovih časov so morali plačevati najemniki javnih stranišč visoko najemnino. »Denar ne smrdi,« je rekel dobri cesar, ko je pobiral visoke najemnine. Njegovi nasledniki so ohrani-

nili isto mnenje, da o davkih in drugih dajatvah niti ne govorim. Za vse je treba plačati davek, na zemljo, na delo, na vse dohodke, celo če hočeš osvoboditi sužnja, moraš poleg odkupnine plačati še visok davek. Razen tega nas davijo še carina, mostnina in razni monopoli.«

»Razloži mi to bolj natanko! Pojdiva v kakšno gostilno ob Tiberi!«

»Ne, tja ti kot tujec sploh ne smeš. V bližini Marsovega polja so skladišča olja in kruha, tam so najemniki odprli mnogo gostiln. Tam se lahko napiješ in postaneš mahoma suženj tistega najemnika. Pojdiva k »Vius tuseus«, kjer je imenitna gostilna nasproti »Forum Romanum«. Poglej, tam na levo je Marcelovo gledališče, božanski Julij Cezar ga je začel graditi tik pred svojo smrtjo. V Rimu imamo tri velika gledališča, na žalost ne moreš niti v enem izmed njih najti prave umetnosti. Klasičnih dram in komedij ne dajejo več, baletni mojstri in dobri »reditelji« so zapustili oder. Pesniki pišejo zabavne romane, kdor se pa hoče proslaviti in upa, da bo nekoč sedel v triumfatorskem vozu, goji to upanje navadno do svoje smrti.

Zabavne igre prirejajo največ v svetišču sirijske boginje Astarte, pri nas jo imenujejo Izido. Svetišče je tik palače velikega Avgusta, na desno od Palatina.

Glej, prišla sva do gostilne. Odtod imaš prelep razgled po vsem Rimu. Tu dobiš vse rimske specialitete. Okusne artičoke na olju dobiš, posebno dober je pa oven, pečen na ražnju po egipčanskem načinu.«

»Pokazal mi boš torej tudi tuje stvari?«

»Noben pravi Rimljan ne mara Egipčanov, vendar hvali vsak njihove jedi!«

Naposled sva stopila v gostilno, ki je bila tako polna, da sva komaj dobila prostor. Jedi so bile zelo okusne, a vina so smrdela po smoli. K sreči sem se spomnil, da sem se v šoli učil, da so stari narodi, če niso imeli grozdja, delali vino iz smrekovih igel. Tako sem se ognil nerodnim pojasnilom. Preglasna godba neke majhne kapele me je neprijetno dirnila. Vprašal sem svojega vodnika:

Pogled na cirkus Colosseum

»Ali ni v Rimu nobenega mirnega kotička, kjer bi ne bilo godbe in vpitja?«

»O, da, knjižnice so popolnoma prazne in puste. Vsi založniki resnih in znanstvenih knjig so propadli!« (Dandanes ni nič bolje. Op. ur.)

Nasproti naše mize je sedel neki debeluh. Pri zadnjih pedagogovih besedah je poskočil, dvignil roke, kakor bi se nečesa branil, in zaklical: »Boginja, boginja! Kaj pomenijo tvoje besede?«

»Kaj pomenijo? Niti Izida ti ne bo pomagala!« mu je smeje se rekel pedagog. Debeluh je kakor iz uma zbežal na cesto.

»Zdaj pojde h kakemu vedeževalcu, da mu pove usodo in razloži moje besede. Strašno je, da toliko sleparjev živi od neumnosti in babjevnosti naših poštenih meščanov!«

»Ali prihaja vse gorje samo od njih, Klavdij?« je vprašal nekdo mojega vodnika.

Z vseh strani so se slišali glasovi.

»Če imaš denar, ga boš izgubil, če imaš premoženje, ti ga bodo požrli davki. Če si trgovec, boš propadel, če si učenjak, potem si itak že slepec. Tako delajo z nami, Rimljani. Barbarom je bolje!«

»To je zato,« je pojasnjeval moj vodnik, »ker je Dioklecijan naložil tudi Rimu iste davke kakor deželanom.«

»Ali imate državne šole?« sem vprašal, da bi spravi pogovor na drug tir.

»Samo za sirote. Aleksander Severus jih je ustanovil, da bi se mogli izobraževati tudi tisti otroci, katerih starši so se ponesrečili!«

»Vse gorje izvira odtod, ker se je Dioklecijan preselil iz Rima. Zato ne skrbi več za Rim, ampak samo za svoje krasne palače.«

»Kmalu bo vse drugače,« je dodal neki mladenič. »Dioklecijan se bo kmalu odpovedal prestolu, najbrže še letos. Takrat pride naš čas. Vodil nas bo mladi Maksencij.«

»Pojdiva,« je rekel moj pedagog, »ni dobro, če o cesarju javno govoriš. Vohuni se skrivajo po vseh kotih.«

Šla sva po ulici in kmalu prišla na forum.

»Res lepo!« sem vzkliknil. »Predočeval sem si veliko ožjega.«

»Pred Neronom, to se pravi, preden je Neron dal

požgati Rim, je bil tudi forum manjši. A Neronu moramo priznati, da je potem zelo polepšal Rim, vse je postalo bolj zračno, veliko, svetlo. Na desno je Emilijeva bazilika, za njo je Cezarov forum, tja pojdeva šele drevi.«

Mimo nas, po »Via sacra«, je šla nekakšna procesija.

»Glej, neka bogata žena bo opravljala daritev v Izidinem svetišču. Oni spredaj v črnih oblekah so kuharji, oni v lanenih oblekah z venci na glavah so pomočniki pri daritvah. Mlada žena na baržunasti nosilnici je gospodarica in dariteljica.«

»Kako lepa je ta Rimljanka!« sem razburjen vzkliknil.

»Malo rimskega je na njej. Lase ima počesane po modi kraljice Palmire, barvane po egipčansko. Zlato blago njene obleke je iz Sirije, pisana toga iz Arasama, vezeni pas iz Laodike. Zlate sandale in šminka so iz Kartage. Poglej, kako se je namazala, da bi bilo videti lice čim širše, taka je zdajšnja moda. Ona sama je pa iz Paflagonije, po poroki je postala Rimljanka. Bogata je in rada razsipa denar.«

Pojdi, da ti pokažem mali tempelj, kjer čuvajo ve-stalke večni ogenj. Dokler bodo čuvale ta ogenj, tudi »Večno mesto« ne propade. Ne čudi se, če boš zvečer videl okoli svetišča razne sence, to so revolucionarji.«

»A kristjani?«

»Tiho! O njih ne govori, njih vera je prepovedana, njih same pa preganjajo.«

Prišla sva pred Colosseum. Vprašal sem ga o gladi-atorjih in cirkuških igrah.

»Dioklecijan je ob svojem triumfu priredil predstavo, a brez leopardov, tigrov in levov, bilo je samo 13 slonov in 250 konj. Ves triumf je bil samo v tem, da je poklonil mestu šestdeset milijonov v gotovini!«

»Kaj so napravili s tem denarjem?«

»Sezidali so dve svetišči, za Izido in Serapijo, po-pravili »Forum Caesaris«, senat in Politejevo gledališče. Za ostalo so kupili pšenice, olja, obleke in mesa.«

»Kaj predočujejo te slike na platnu, Klavdij?«

»Cesarjevo zmago! Poglej, tam se začinja »Via Ap-pia«, ali veš kaj o Septimu Severu? Tam dalje je »Via nova«. Pri »Thermus Caraecola« se lahko kopleš, če hočeš. Videl boš naše hladne pršne kopeli, telovadnice in ploščo Palestra...«

»Kopališče je lepo, ne?«

»Lepo je, zanje uporabljajo vodo iz devetnajstih iz-virkov. Mimo tega imamo 842 zasebnih kopališč, 1350 vodnjakov, vodo črpajo za 1800 palač in 47.000 stano-vanj. Zato je poleti v Tiberi tako malo vode.«

»Dosti vode porabite!«

»Kaj pa misliš o naši kulturi?«

Bilo mi je, kakor da slišim hupo avtomobila... Zdra-mil sem se.

»Do svidenja, Klavdij! Rad bi te še spremljal, pa moram oditi. Rad se te bom spominjal.«

»Kam greš? Saj nisi videl niti polovice Rima?«

»Z Bogom! Grem spet v bodočnost!«

*

To je moja večna sanjarija pred plastično sliko »sta-rega Rima«. Lahko si mislite, kako žal mi je bilo, ko sem moral spet nazaj v stvarnost dandanašnjih dni. Zgodovina Rima je ena najlepših povesti vseh časov.

Laž na glavi

Že v starih časih so si ljudje barvali lase in nosili lasulje. Zanimiva je stara zgodba o poslancu z otoka Keosa, ki je prišel v Sparto, da bi sklenil s Spartanci neko pogodbo. Prej si je sive lase temno pobarval, da bi ga tujci prijazneje sprejeli. Zgodilo se je pa narobe. Ko je namreč končal svoj govor, mu je dejal spartan-ski kralj Arhidamos: »Kako moremo temu možu verjeti, ko že njegova glava kaže, da laže!«

In poslanec je moral odpotovati brez pogodbe.

Beograjska »Akademija sedmerih umetnosti« je podelila književnici Desanki Maksimovičevi, profesorici iz Beograda, nagrado 5000 dinarjev za njeno zbirko novel »Kako oni žive«.

Med pisatelje, ki so v Nemčiji na indeksu, je prišel zdaj tudi Anglež Rudyard Kipling, pisec sloveče »Knjige o džungli«.

Za stoletnico Puškina so izdali v Rusiji ljudsko izdajo njegovega »Jevgenija Onjegina« v 2.000.000 izvodih.

Veliko italijansko slovstveno nagrado v znesku 30.000 lir si letos delita Mario Masa za svoj roman »Uomo solo« (Človek sam) in Stefan Laudi - Pirandellov drugi sin — za roman »Muro di Casa« (Hišni zid).

Roman Miška Kranjca »Os življenja« prevaja Ivo Kozarčanin v srbohrvaščino, Louis Adamič pa v angleščino. V češčini izide v kratkem Vybiralov prevod Kačevega »Grunta«.

Sledovi ofirja

Odkritja na abesinski visoki planoti.

Nekdanje mišljenje, da je bila pravljica dežela Ofir, odkoder je po svetem pismu dobival kralj Salomon zlato, slonovino, sandalov les in druge dragocenosti, neke v bližini Indovega izliva, so menda ovrgli znanstveni izsledki francoskega raziskovalca grofa Byrona de Pro-roka, ki se je nedavno mudil s svojo odpravo v zapadni Abesiniji. Potovanje je bilo namenjeno iskanju zlate de-že Ofirja, ki jo sveto pismo večkrat omenja kot po-krajino v etiopskih gorah, blizu Nilovega izvira.

Kar so Egipt znanstveno preiskali, so si arheologi pogosto razbijali glave z ugibanjem, odkod je moglo priti zlato, ki so ga dobili v tolikšnih množinah v egipt-skih kraljevskih grobovih.

Ko je grof Prorok po velikih težavah dobil dovoljenje za raziskovanje, se je s svojimi spremljevalci, šest-desetimi mulami in dvajsetimi zamorci odpravil v fev-dalno državo črnega sultana Gogolija, ki se ga vse boji in ki je hud nasprotnik Angležev in Italijanov. Ko je šla karavana po ozki stezi nad mogočno sotesko, je zagledala v globini na stotine ljudi, ki so opravljali prav čudno delo. Kakor mravlje so kopali in brskali po neki močvirni rečni strugi.

Bili so sužnji, ki so iskali zlato za sultana Gogolija. Najmanj tri sto ljudi — moških, žensk in otrok —, ki so imeli vsak svojo ponvico, je bredlo po blatu na dnu reke. Komaj pa so pripravili raziskovalci svoje fotografske aparate, da bi slikali nenavadno skupino, so jih začeli od daleč obkroževati veliki, odurni paz-niki. Seveda je ostalo le pri divjih grožnjah, ker so imeli pazniki le stare puške in nič streliva, medtem ko je bila odprava oborožena z modernim orožjem.

Strážniki so poslali črnemu sultanu sle, da bi ga ob-vestili o nepričakovanem prihodu nezaželenih tučev, raz-iskovalci pa so med tem hitro preiskali divjo sotesko, ker so upali, da bodo morda odkrili sledove kakšne izumrle civilizacije.

In res so dobili v bližini izvirov reke Verka-Varka (Zlata reka) votline, kjer so se nahajali sledovi starih v kamen vpraskanih znamenj in egiptskih hieroglifov.

Karavana je potem počakala noči, da se je na tihem vrnila proti Valegi, kjer so jo čakale straže, ki jim jih je bil dal abesinski vladar. Proti jutru so prišli v neznano pokrajino, kjer so zagledali kamenite sklade v obliki piramid. Bili so grobovi sužnjev iz časov egipt-skih faraonov, grobovi, ki se jih domačini boje, češ da so prekleti, in ki se jim zato nihče ne upa približati. Opirajoč se na to praznoverje so se splazili grof Pro-rok in njegovi spremljevalci ponoči skrivaj h grobo-vom. Odstranili so veliko skalo ob vhodu in prišli v notranjost groba, kjer so dobili človeške kosti, ovrat-nice in drage kamne.

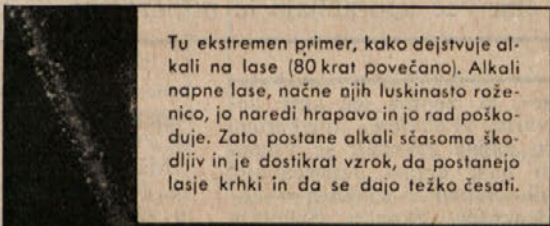
Človeške kosti so izpuhtevale tisti jedki, neznosni duh, ki ga pozna vsak arheolog: vonj snovi, ki nam je neznana in ki so jo uporabljali stari Egipčani za balza-miranje svojih mumij. Kmalu so raziskovalci res odkrili tudi mumijo z vsemi povoji in šopom las, ki so se še držali lobanje.

Grof Byron de Prorok vidi v tem odkritju najboljši dokaz za trditev, da so morali Egipčani vsaj začasno prebivati na abesinskih tleh, in sklepa iz tega, da je bilo ozemlje reke Verka-Varka, ki je dandanes fevdalni okraj abesinskega vazalnega kneza, v pradavnih dneh neiz-črpna zlata zakladnica Egipta.

Odločite se sami!

Fotografije dokazujejo! One prepuščajo izbiro Vam: ali za napredek ali proti njemu. Zasluga znanstvenega izsledovanja je, da je bilo mogoče ustvariti oba Elida Special Sham-poon v novi sestavi: brez alkalija. Na novi osnovi se dosegajo boljši učinki.

Tu ekstremen primer, kako deluje al-kali na lase (80 krat povečano). Alkali napne lase, načne njih luskinasto rože-nico, jo naredi hrapavo in jo rad poško-duje. Zato postane alkali sčasoma ško-dljiv in je dostikrat vzrok, da postanejo lasje krhki in da se dajo težko česati.

Ta las (80 krat povečan) je opran z Elida Special Shampooom. Zato je gladek in enoličen. S tem Shampooom je preprečeno, da se lasje napno in da postanejo hrapavi, preprečena je tudi tvoritev apnenega mila na laseh, ki jih napravi krhke in jim jemlje lesk. Zato je tudi vsako poznejše izpiranje s ka-kim posebnim sredstvom nepotrebno.

Uspeh je tale: kvarnih posledic alkalija ni več. Brez vsakega poznejšega izpiranja postanejo lasje lepo bleščeči in mehki, se da-jo lepo česati in ohranijo dalje časa kodre!

ZA
PLAVE
LASE

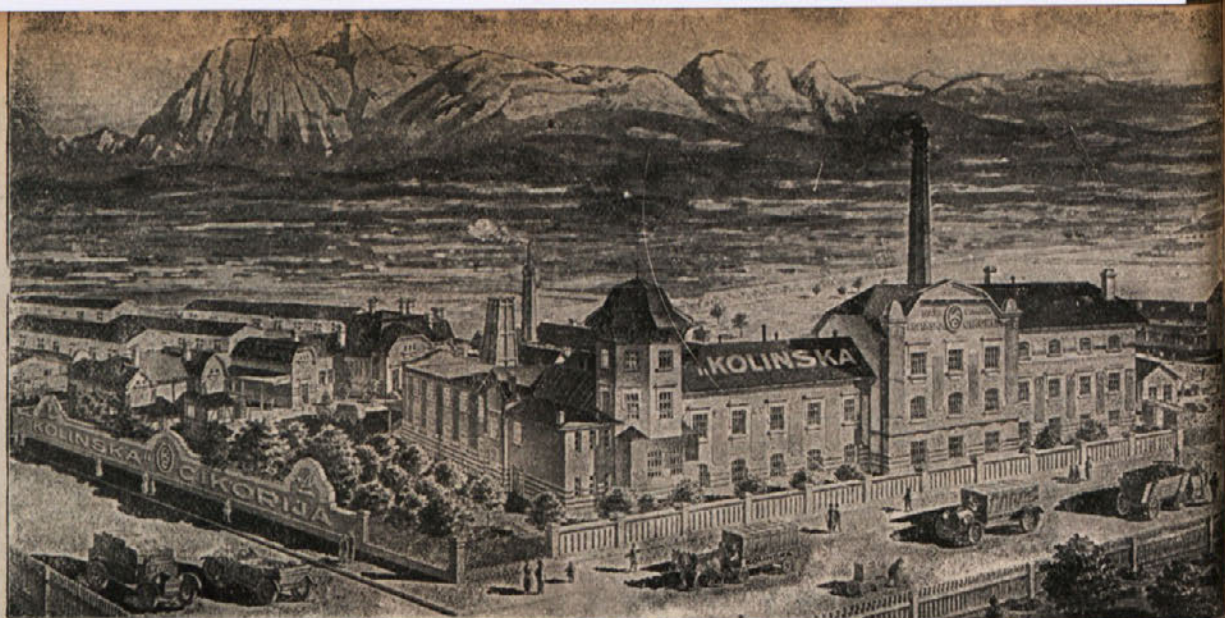
KAMILOFLOR

ELIDA SPECIAL SHAMPOO

BRUNETAFLO

ZA
KOSTANJEVE
LASE

Na- predek naše industrije

Če govorimo o napredku naše industrije, moramo v prvi vrsti izpregovoriti nekaj besed o naši stari renomirani firmi: **Kolinski tovarni cikoriije, d. d.** v Ljubljani.

Že od leta 1909. naprej smo imeli priliko občudovati energijo, s katero se je to podjetje počasi, vendar sigurno razvijalo in po svetovni vojni z začetnim delom vztrajno nadaljevalo. Bili so takrat težki časi za vso našo industrijo, vendar je **Kolinska** z marljivim in racionalnim delom v l. 1922. popolnoma preuredila svoj obrat, dopolnila tovarno z novimi zgradbami in jo opremila s stroji, ki garantirajo prvovrstno blago.

Tovarna izdeluje vse vrste kavnih dodatkov, posebno znano „**Kolinsko cikorijo**“, „**Redilno kavo**“ s srcem, „**Figovo primes**“ itd.

Pogon je urejen po najnovejših pravilih tehnike ter znaša kapaciteta tovarne do 180 vagonov letno.

Kolinski kavni dodatek vsebuje prvovrstne hranilne snovi ter je vsled tega zelo zdrav in okusen pridatek za kavo.

Naša sotrudnica si je pred kratkim ogledala to tovarno in je mogla le z zadovoljstvom konstatirati, da vlada vsepovsod najlepši red in res vzorna snaga.

To podjetje spada sedaj med naša najbolj solidna domača podjetja in zasluži, da se njegovi izdelki čim več uporabljajo in priporočajo.

»**Jajlne**«, ta izborna jed naše domače tovarne »**Pekatete**« (makaroni, spageti in juhine zakuhe), se vsepovsod po naši državi razpečavajo. Povsod jih vidimo v izložbah v Zagrebu, Beogradu, Skoplju, Splitu in po vseh drugih mestih in po deželi. To je najboljši dokaz, kako se njih poraba širi in kako priljubljene so postale pri občinstvu.

Pražena kava.

Pražena kava naj ne bo več ko 4 tedne stara, ker izgubi sčasoma vonj, aromatična olja pa splesnijo. Sicer se ne more nikdar dovolj naglasiti, da se mora kava hraniti v posodah brez vonja, ki se dajo trdno zapreti. To ni potrebno samo zato, da se ohrani sveža, marveč tudi zato, da se odvrnejo

zunanji vplivi. Skoraj nobeno drugo blago se ne navzame tako hitro tujega vonja kakor ravno pražena kava.

Nič manj važno ni pripravljanje kave. Našim čitateljicam hočemo izdati to »veliko skrivnost«. Stvar je zares preprosta in je ni treba komplicirati: posoda iz porcelana ali emajla je najboljša. Zmleti je treba le toliko kave, kolikor se je potrebuje za enkrat. Za pripravljanje črne ali bele kave je treba dati na 1 liter vode 50 do 70 g drobno zmlete kave v segreto porcelansko posodo: nanjo se potem nalije sveže zavreta voda in nekajkrat dobro premeša, potem se 7 do 8 minut pusti, da stoji. Za turško kavo se vzame 7 do 10 g fino zmlete kave skupno z 1½–2 kockama sladkorja v džezvo in oblije s sveže zavreto vodo. Potem se dolije vroče

vode do roba in pusti, da ponovno 1 do 2 krat zakipi.

Kavo uživajo dandanes mladi in stari, premožni in manj premožni. Zato se lahko reče, da je dandanes kava skoraj v vsakem gospodinjstvu vsakdanje živilo. Kdor si lahko privošči dražjo kavo, naj pazi na kakovost, ker je fina kava ne samo bolj okusna, ampak tudi bolj izdatna.

V zadnjih 50 letih se je število srčnih bolezni znatno povečalo. Po zdravniškem nasvetu se morajo vsi ti ljudje ogibati vsakega razburjenja organizma. Znano je, da kava kraj svojega prijetnega okusa vsebuje rastlinski strup kofein, ki lahko škoduje še zdravemu organizmu, kaj šele bolniku. Najnovejša raziskovanja so dognala, da je 2–3% ljudi bolnih na srcu. Sama Jugoslavija ima potemtakem okoli 300.000 takih bolnikov; kje so pa še legije nervoznih, potem bolnih na ledvicah, žolču in še drugih. Vsi ti bodo dobro storili, če bodo uživali le kavo, ki je brez kofeina, pravo zrnato kavo Hag, ki nudi vse prijetnosti kave, izključuje pa zajamčeno neprijetni učinek kofeina. Čez 50.000 zdravnikov iz vseh krajev je izdalo pismeno priznanje higienskimi prednostim kave Hag in mnogi so jo celo označili za blagoslov človeštva. Po kavi Hag, če je še toliko užijete, bodisi tudi ponoči, boste lahko mirno in trdno spali. Kavo Hag smejo piti tudi noseče žene in matere, ki lahko doje brez strahu za svoje zdravje in za zdravje svojega otroka. Kava Hag se prodaja v originalnih zavojih po eno petino in eno desetino kilograma. Kava Hag varuje srce in živce!

PERJE

Kokošje, purje, gosje, račje, navadno s strojem čiščeno in čohano. Vzorci se pošiljajo brezplačno in franko. Dobavlja se v vsaki množini.

E. VAJDA, ČAKOVEC

Telefon šte. 59, 60, 3, 4

Cene perja zelo znižane, zahtevajte cenik in vzorce, ki jih dobite brezplačno!

Otroško perilo je zelo občutljivo

Ako ni res čisto oprano, zaostanejo v njem razne kali, katere so lahko zelo nevarne za dete. Zato: Schichtov Radion! Pri kuhanju razvija na milijone kisikovih mehurčkov, ki prodirajo skozi perilo ter ga temeljito operejo in razkužijo.

SCHICHTOV
RADION
pere vse higijenično čisto

Rešitev ugank iz oktobrske številke

Magičen kvadrat: Lipan, Ilona, poplip, Anica, napad.

Šahovnica: Kvadrat v sredi (5×5 polj) pomeni abecedo. Črke zaznamuješ tekoče v vodoravni vrsti. Vsaka izmed potez, ki so označene pod šahovnico, se konča v kvadratu z abecedo. Vzemij vselej isto črko, ki jo pove poteza, in dobiš: **Kri ni voda.**

Rebus: Vrana vrane ne podi.

Šifra: Uglasevalec klavirjev.

Stopnice: Ramazan, Arabija, Maraton, Lovrana, veteran, Sumatra.

Kraljev pohod: Namazan voz ne škriplje.

Dopolnilnica: Dolg je kakor kača; zvije se in ugrizne.

Izločilnica: Vzemij v vsaki besedi prvo in drugo črko. Dobiš:

Dobra beseda dobro mesto najde.

Cutex se dobiva v vseh modernih barvah in da Vašim nohtom prej ko v petih minutah prelep blesk, ki traja dalje časa ko navadni laki.

Poizkusite Cutex, odstranjevalec laka. V nasprotju z grobimi vrstami acetonskih odstranjevalcev varuje kožico na nohtih, da se ne suši, in nohte same, da se ne krhajo.

CUTEX

Generalni zastopnik: M. NEUMANN,
parfumerija na veliko,
Zagreb, Boškovičeva ulica 44.

Uganke

Skrivnostno pismo.
(10 točk.)

Dragi Miha!

Zakaj se sloh nič ne oglasiš? Včeraj je bila sestra pri men, pa pravi, da te nikoli ni k jej. Kadar pridš, mi ne pozabi prineti kakšen dolar za cigarete. Pravi jo, da bo kmalu anestija in da mi bodo popustil nekaj mesecev. Selci rec, da jo lepo pozdravjam in domači naj se kaj spmnijo name!

Janez.

Miha, ki sedi v ječi, je hotel poslati to na videz nedolžno pismo svojemu prijatelju Janezu. Preden pa je pismo odšlo, ga je ravnatelj kaznilnice prebral in odkril iz njega, da misli Miha pobegniti iz ječe. Kako?

Črkovnica.
(6 točk.)

Š I L O V I
I M O D A R
K A R O D I
Č A M R A K

Zamenjalnica.
(7 točk.)

sloga, klop, sliva, pesa, Mura, veter, pater, toga, last, koža, zapor, vaja, sveča, dinar, ovitek, roka.

Izpreneni v vsaki besedi eno črko, da dobiš nove besede. Novo vstavljene črke ti dajo pregovor.

Magičen lik.
(6 točk.)

A A A A A
A I I I I
K K K K L
L M N N N
O O R R T

Besede pomenijo: 1. pesnik; 2. latinska izdaja; 3. špansko krstno ime; 4. ruska sveta slika; 5. kraj ob Soči.

Besede se berejo enako v navpičnih in vodoravnih vrstah.

Dopolnilnica.
(10 točk.)

. olo . v . . . tr . li . o, o . . . dina,
Pre . . . lie, abs . . . nt, klj . . . av-
n . čar, S . . nsla . . . novanje,
ne . . dno . t. an . . lo . a. p . e-
v . . nost. z . . . manje.

Namestu pik vstavi prave črke, da dobiš same samostalnice. Nove črke ti dajo pregovor.

Posetnica.
(6 točk.)

Il. Gradnig

Berane.

Mož je visok dostojanstvenik.

Zemljepisna uganka.
(7 točk.)

Iz zlogov a, be, bi, ci, ja, ja, ja, ja, li, li, na, ni, pon, ra, sa, si, ska, ska, to, zem, zo, sestavi pet imen držav ali pokrajin. Uredi jih potem tako, da ti dajo vsi prvi zlogi teh besed afriško državo.

Premikalnica.
(8 točk.)

V S T A J E N J E
P E N E L O P A
S T A L N O S T
L E T O P I S
P R I V E S E K
L J U B L J A N A
N A J D E N Č E K

Premikaj te besede tako drugo pod drugo, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah tri nove besede.

Pri fotografu.

Mina gre k fotografu.

Na sliki bi se rada smejala.

»Prosim resno!« pravi fotograf.

»Ko bi se pa rada smejala!« pove Mina.

»Kakor hočete. Samo počakajte, prosim, še malo, da vložim ploščo počez.«

Gospa! Ne bodite neprijateljica sama sebi!

Mar res ne veste, da je

HERSAN-čaj

pri obolelih želodca, jeter in ledvic dobro sredstvo?

Obolenja ob premeni in bolečine pri mesečnem perilu (menstruaciji) ublaži **Hersan-čaj!**

Ali Vas ovira debelost? Ali hočete biti vitki?

Potem pijte **Hersan-čaj!**

Čemu bi trpeli bolečine zaradi revmatizma in protina, če **ni treba?**

Hersan-čaj je sredstvo, ki Vam lahko olajša muke.

Hersan-čaj pomaga pri poapnenju žil (arteriosklerosi) in zlati žili (hemoroidih).

Hersan-čaj se dobiva v **vseh lekarnah.**

Zahtevajte brezplačno brošuro od tvrdke

Radiosan, Zagreb, Lopašićeva ulica 6.

Reg. min. soc. pol. iz nar. zdr. štev. 19.434/3.

Nerodno ime.

Po Nemčiji kroži precej dobrih političnih anekdot, ki jih pa nihče na glas ne sme povedati. Na primer tale:

Na glavarstvo pride slabo oblečen možak. Slišal je, da se tam lahko za majhen denar izpremeni ime.

»Kako se pa pišete?« ga vpraša uradnik.

»Kanalgitterbestandteil (Sestavni del mreže na kanalu),« odvrne obiskovalec.

»Hm,« pravi uradnik. »Priimek je

res nekoliko dolg in neroden. No, ga bomo pa izpremenili.«

»Toda, gospod,« vzkligne tujec. »Saj ne mislim izpremeniti priimka, ampak krstno ime!«

»Kako vam je pa ime?«

»Adolf!«

Električne baterije za žepne svetilke in anodne baterije znamke

Penkala

trajajo dolgo zaradi
velike kapacitete
za regeneracijo.

Zahtevajte samo baterije Penkala!

PREDILNICA ŽIME VILKO MASTERL

Stražišče pri Kranju Drav. banov.

*

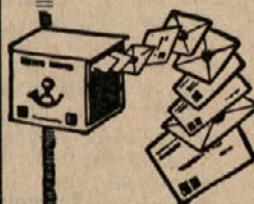
Izdeluje najfinejšo žimo za žimnice, otomane, fotelje, divane itd. Največja izbira raznih vrst žime za tapetnike in sedlarje.

*

Vzorci franko in brezplačno! Cene nizke!

KLIŠEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Da bo mogla ustreči vsem zahtevam svojih odjemnikov, je

KUVERTA

konfekcijska tvornica, družba z o. z.

V LJUBLJANI

modernizirala tovarniške naprave in povečala svoj obrat v na novo preurejenem poslopu

na Tyrševi cesti štev. 67

nasproti mitnice.

Številka telefona **28-07**

Tako koristijo „Jutrovi“ mali oglasi svojim čitateljem

Taki so uspehi MALIH OGLASOV

Trgovino

s specerijskim, galanterijskim in manufakturnim blagom, v bližini Kranja oddam v najem. Prevzeti je vso zalogo v vrednosti približno 25.000 Din; najemnina nizka. Vprašanja na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Trgovina Kranja«. 44756-17

Prejel sem več ponudb in sem prav zadovoljen! V drugih listih nisem priobčil.

Kranj, 14. XI. 1930.

Fr. M.

Trgovino

mešanega blaga, dobro vpeljana, z inventarjem, blizu tarne cerkve oddam v najem s 1. marcem t. l. Interesenti naj se obrnejo na ogl. odd. »Jutra« pod »Dobro vpeljana trgovina«. 3685-17

Na cenjeni dopis z dne 31. I. t. l. Vam vljudno sporočam, da sem priobčil moj oglas samo v Vašem listu pod številko 3685 ter da sem z uspehom popolnoma zadovoljen.

Sv. Jurij ob Tab., 1. II. 1931.

L. Kl.

Strojnika

za lokomobil Wolf, v bližini Ljubljane, iščemo za takoj. Ponudbe z navedbo plače na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Trezen strojnik«. 45314-1

... da se je na oglas priglasilo mnogo interesentov ter smo z oglasom popolnoma zadovoljni. Oglas nismo stavili v noben drug časopis, ker imamo izkušnja, da za tozadevne oglase popolnoma zadostuje oglas v »Jutru«. Priporočamo se ...

Grosuplje, 12. XI. 1930.

T. M.

Hišo ali vilo

dvostanovanjsko, z vrtom kupim v oddaljenosti do 20 minut iz mesta. Ponudbe z natančnim opisom, letnico gradnje in ceno na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »Dome«. 4776-20

Z dobljenimi ponudbami sem (po številu in vsebini) prav zadovoljen. V drugih listih nisem oglašal.

Dolnji Kraljevac, 19. XI. 1930.

PREGLEJTE VSE KOTE V HIŠI

gotovo imate predmete, ki jih ne rabite več. »Jutrovi« mali oglasi jih bodo vnovčili

„JUTROVI“ MALI OGLASI

Vam preskrbljajo vse. Priobčite svoje želje, prejeli boste ugodne ponudbe.

»Priatelj« izhaja vsakega 5. v mesecu.

Naročnina je:

Létno 12 števk revije »Priatelj« Din 62.—

Naročniki zbirke je dobe za polovično ceno
10 mehko vezanih leposlovnih knjig (III. zbirka, 1000 strani) Din 32.—
» 100.—
10 mehko vezanih rodbinskih knjig (IV. zbirka, 1000 strani) » 67.—
20 knjig in 12 števk »Priatelja« Din 199.—

Urejuje Emil Podkrajšek v Ljubljani. Odgovoren urednik Jos. Ošlak v Mariboru. Tiska Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavnik Jos. Ošlak v Mariboru. — Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10/I. Telefon 24-87.

Če se plačuje v obrokih, je mesečna naročnina Din 18.—

Za vezavo v platno po dva dela skupaj se doplača za vsako zbirko » 60.—

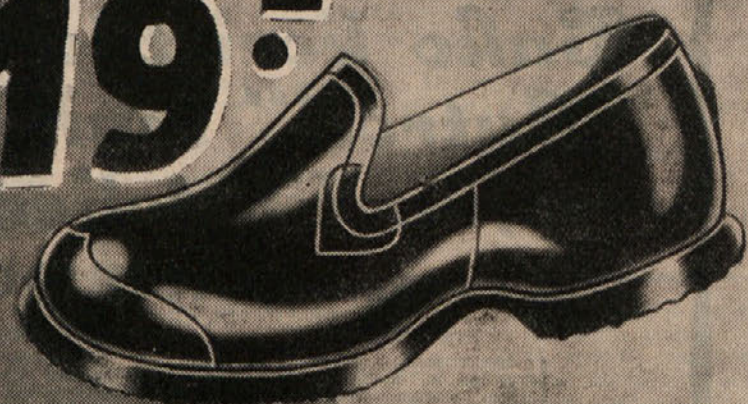
Posamezna mehko vezana knjiga (100 strani) » 30.—

Posamezna v platno vezana knjiga (200 strani) » 60.—

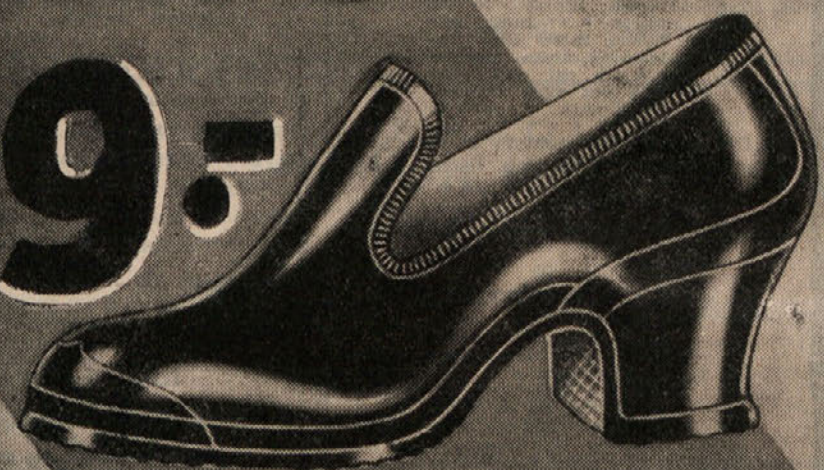
Rokopisi se ne vračajo.

19.5

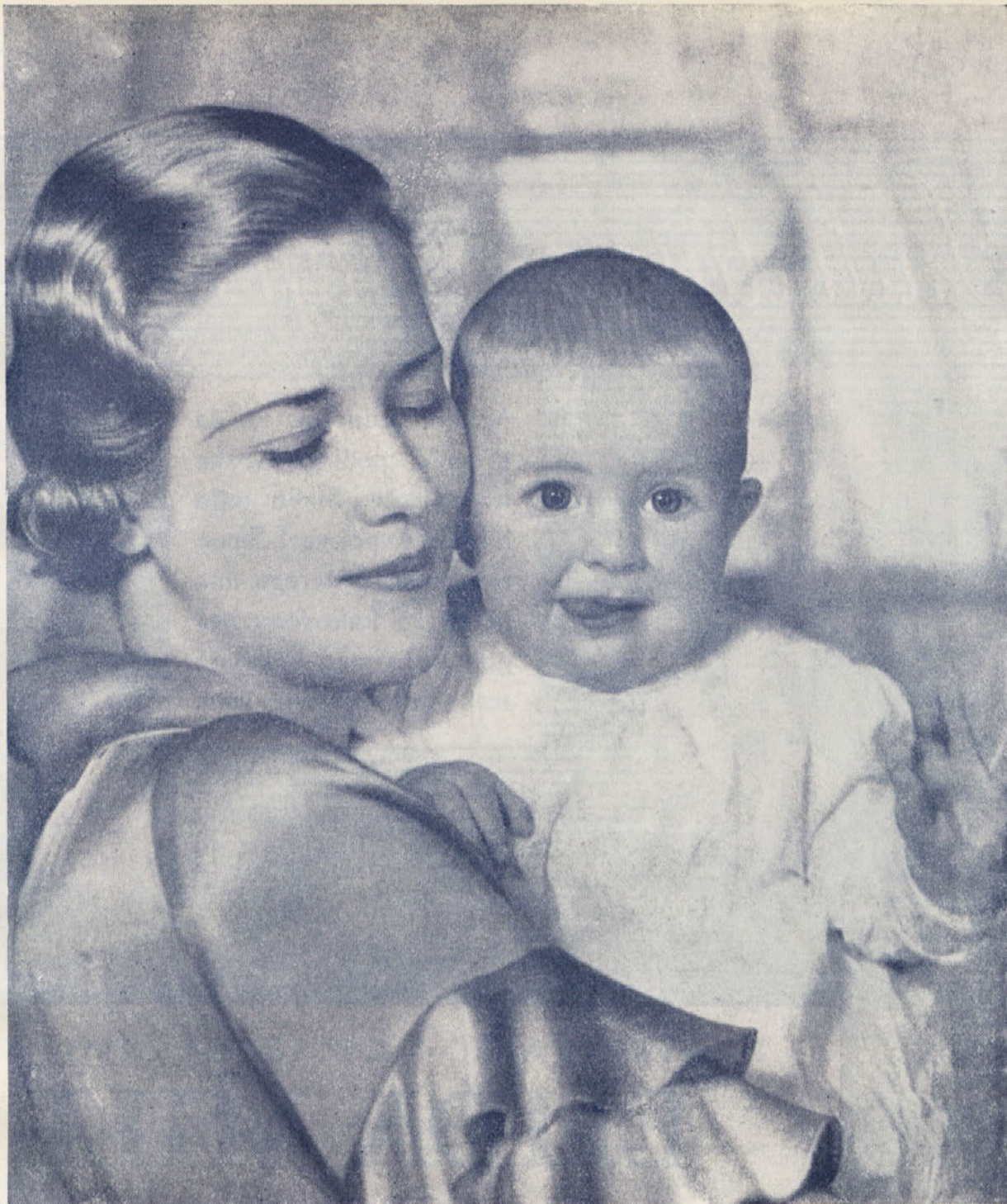
29.5

39.5

Rata

Sreča in ponos mlade mamice je ...
zdrav in močan otrok.

Povsod priznana

Vsako dete lahko sijajno uspeva, če je prehrana pravilna

Dr. Pirčeva sladna kava

je izborna, zdrava in tečna hrana za otroke in odrasle.

Zavračajte vsako tuje blago. Pobijajte brezposelnost s tem, da kupujete samo domače izdelke. In DR. PIRČEVA sladna kava je domač slovenski izdelek. Zato naj ne bo nobena hiša brez nje.

Tudi danes se najdražnejše

Mislite vedno na to, da je milo podlaga vsake nege kože. Slabo milo lahko vse pokvari. Samo tako milo, katerega ime jamči za kakovost, ne-
guje kožo tako kakor je treba, da postane lepa.

IZBIRAJTE MED SLEDEČIMI

ELIDA MILI

ELIDA FAVORIT
že deset let ljubljene-
nec razvajenih žensk.

ELIDA BELI ŠPANSKI
BEZEG milo snežnobe-
le barve – omamljivega vonja.

ELIDA 7 CVETIC
lukusno milo, ki si ga
lahko privošči vsakdo.
Posebno močnega vonja.

ELIDA KREMA MILO
popolnoma novo! Posebno bla-
go za občutljivo kožo. Posrečena
dopolnitev nove Elida kreme

IME ELIDA JAMČI ZA KAKOVOST

